

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Æstiva - A Dominica SS. Trinitatis, ad Dominicam decimamquintam
post Pentecosten

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica XIV. Nemo potest duobus Dominis servire, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44226

D O M I N I C A

D E C I M A Q V A R T A.

Nemo potest duobus Dominis servire, &c. Matth. 6.

V E R I T A S P R A C T I C A.

Vel Domino Deo, vel libidini renuntiandum.

RATIO EST, Quia sic verum est neminem posse duobus diversis & dissidentibus servire Dominis, ut sibi horum uni servire velimus, renuntiandum sit alteri.

Sed Dominus Deus & libido sunt illi duo diversis & dissidentes Domini, quorum uni servire velimus.

Vel igitur Domino Deo vel libidini renuntiandum est. At renuntiare Deo quis nisi perfidus velit? Ergo renuntiandum libidini, quod sive motuum est efficax.

I. P U N C T U M.

QUOD in more frequentique usu positum cernimus apud eos qui persuadendum aliquid suscipiunt, ut sibi repugnantibus cogant ad concedenda quaedam absurda quae tamen noliant concedere: hoc familiare Christo fuit, & hoc insigniter patet in hodierno Evangelio. Propositum Christo erat persuadere nobis uni Deo ac Domino servendum esse: difficilis sane persuasio terrenis mentibus quae Deo quidem servire non detrectent, nisi plane sint infideles; at illi uni servire, & non libidini simul ac cupiditati, tam difficile semper est visum quam facile est & proclive suis servire cupiditatibus.

Quid ergo fiat illis perversis mentibus? nunquamne veritati cedent? nunquamne oppositam deponent falsitatem? nunquamne soli suo servire Domino persuaderi se sinent? Sinent certe, cum divina gratia, si audiant in quod se alioquin absurdum & periculum conjiciant. Nam nisi suo soli Domino serviant, seu quod idem est, si libidini simul ac Domino servire pergunt, non Domino, non ulla ex parte Domino, sed soli serviunt libidini. *Nemo enim potest duobus servire Dominis, quales sunt Dominus & libido, ANS:*

unum odio habebit, & alterum diligit: aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Alterutrius necessario renuntiandum. At quis non videt quam sit delirum & absonum, quam sit periculosum, & extremum renuntiare Domino ut soli serviat libidini? Quis non sentit nisi plane infidelis quam sit æquius renuntiare libidini, ut soli serviat Deo? Hic finis & scopus est quod Christi sermo tendit? Hoc unum premit & urget, ut hoc considerato absurdo facilius acquiescamus in id quod docet, *Vni Domino Deo servendum.*

Quamobrem ex omnibus considerandis illud vel maxime quod proponitur & qua exprimitur forma perpendi debet, *Vel Domino Deo, vel libidini renuntiandum.* Nam si semel hoc persuasum fuerit, plane intentum habebitur. Quam facile autem persuaderi possit, sic ipse nobis Dominus palam demonstrat. *Nemo, inquit, potest duobus Dominis servire.* Hoc fundamentum est totius disceptationis, hic rei fundus & cardo. Sic porro hæc sententia debet intelligi, ut duo illi, quibus serviri non potest, Domini, sint inter se oppositi & dissidentes: sic enim propterea Christus addit, *aut unum odio habebit, & alterum diligit,* quo quidem dicto non tantum declarat se agere de diversis & repugnantibus Dominis, sed manifestè probat quod dixit non illis posse duobus servire Dominis, quia scilicet cum sint oppositi, oppositos etiam in servo procreabunt odii vel amoris affectus: non potest autem servus, si de natura motu loquamur, sic servire odioso sicut amato. Sicut enim amatum sustinebit, ita & odiosum contemnet.

Deinde verò, licet servus quantum in se quidem est utrique Domino servire possit, non posset tamen, quantum in ipsis est Dominis: nam ut dictum est, cum sibi adversentur illi Domini, quod uni ex ipsis à servo gratum erit, erit ingratum alteri. Quidquid Davidi bene feceris, hoc sibi Saul malum interpretabitur. Vide hujus rei luculentum exemplum, capite vigesimo secundo libri primi Regum.

(Quod)

17. g. 81. *Patribus atque ipso in primis sancto Thoma dicuntur, nec non unicuique sunt nota de diversis nostris affectibus inordinatis. Nam unde rixa & lites in nobis? Nonne ex concupiscentiis quae militant in membris nostris, quae cum sint plerumque oppositae, quando uni servire volumus, aliam offendimus; quando concupisibili satisfacimus saepe irascibilis commoveretur: sicque in nobis de nobis rixa fit & contentio? quia quot sunt affectus oppositi tot sunt diversi Domini, quibus placere velle inordinatus animus; cum id autem non possit idcirco angitur & vexatur. Cur id verò non possit quid est aliud quam quod nemo possit duobus servire Dominis, quorum ut uni serviat, necesse omnino est ut alteri renuntiet; Dū alternamentione se impetunt quasi adversante se unda collidunt, inquit sanctus Gregorius juxta illud Isaiae, quasi mare fervens quod quiescere non potest, & redundant fluctus in conculationem & lutum.*

II. PUNCTUM.

SED Dominus Deus & libido sunt illi duo distinctes Domini de quibus hic singulariter agitur.

Possent alij oppositi Deo, designari: posset Dæmon & mundus, id est, quot quot homines vita & moribus Deo adversantur, sive id quod in mundo & inter homines, malo utentium usu & sine, Deo contradicit: sed una voce libidinis haec omnia continentur, quia neque Dæmon, neque mundus ita Deo se opponit: sicut ipsa libido hominis quae una vel maxime Deum impetit, atque illi contra obnititur, Libido autem, triplex est illa concupiscentia quae circa vitæ commoda, voluptates & honores inordinatè impellitur, quarum illa quae oculorum concupiscentia sive habendi amor dicitur, hic potissimum à Domino sugillatur; hoc est mammona quod divitias significat & divitiarum appetitum; simul verò & aliae connectuntur concupiscentiae quia par omnium & eadem planè est ratio.

Tribus porro praesertim modis haec libido Deum sibi facit adversarium. Primò in suis primis & ingenitis motibus qui ut plurimum legi divinae contradicunt; haec est enim lex in membris posita quam videbat, Apostolus: repugnantem legi mentis suae, & se captivantem in lege peccati.

Deinde est quando resurgendum à peccato, quaanti Deum inter & hanc libidinem oppositi motus? Quae diversis utrimque stimulis meas a-

girata peccatoris! Numquid qui cadis non resurgas? Et qui aversus est non revertetur? Quare ergo aversus est populus iste in Ierusalem aversione contentiosus? Apprehendens mendacium, & noluerunt reverti. Omnes conversi sunt ad cursum suum quasi quis impetu vadens ad praelium, id est, revocantur à sua quique concupiscentia, ne ipsos sui poeniteat.

Tertio denique, si quid Deo consulente vel imperante ferendum est aut agendum quod displiceat, aut nihil ages si libidinem audis, aut nisi repugnanter, & invide, malleque Deum tibi subdere quam te Deo. Quis est omnipotens ut servias? Quasi nescires eum esse omnipotentem & omni excellentè virtute; aut quasi nolles talem eum esse, ne tantae cogaris virtuti cedere. Qui dicit Deo recede à nobis; & quasi nihil posset facere omnipotens, aestimabant eum, sic planè omnes praevè affecti; quidquid Deus bonorum pollicetur, aut quidquid poenarum comminetur, tam parùm illi cedunt, tam parum illum aestimant, quàm si nihil eorum quae dixit, posset facere. Nonne hoc est cum Deo dissidere? Nonne hoc est illi adversari? Imperet Deus Dæmoni, quidquid volet, imperet caelo, soli, lunae, caeterisque creaturis, mari, terrae & inferis, nulla una erit quae non divina imperia statim adimpleat. Imperet verò libidini, seu humano animo, Nō concupisces, post concupiscentias suas non eas: Eritne vel unus homo, vel certè quam rarus erit qui post aurum non abeat nec speret in pecunia & thesauris, quis est hic, & laudabimus eum? A deo id manifestè constat, quàm hic unus & solus sit Dominus, qui Domino Deo contradicat & adversetur!

Quo jure autem hic appetitus dicatur Dominus, nullum est planè legitimum, imò est naturale ac positivum, ut serviat ac subjiciatur rationi & gratiae, sub te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius, ait ipse homini Dominus Iudex noster, Dominus legifer noster, Dominus Rex noster. Sed cum sit homo liber & sui juris, jus illud sic pervertit ut qua lege libido servire debuerat, eadem videatur imperare; & illa est ancilla de qua Sapiens, quae facta est haec Dominæ suae, quae dominatum in rationem ita exercet, ut Divinitatem ipsam emulatur, & quod in idolis Dæmon tentat, hoc in mente appetitus obtineat, ut tanquam Deus colatur, & sit illud idolum, de quo apud Prophetam, & fuscè declaratum est in hac 3. parte, Dominica prima. Vide accuratè, & ingemisce vehementius ad tantae perversitatis aspectum.

III. PUNCTUM.

VEL igitur Domino Deo, vel libidini renuntandum. Nam cum ex una parte nemo duobus Dominis servire possit; ex alia vero vobis omnino necesse sit vel servire Deo vel libidini: profectò hinc liquidè sequitur, quòd eo ipso quo uni servire velis, renunties alteri necesse est. *Si in toto corde vestro revertimini ad Dominum, auferre Deos alienos de medio vestri, & preparate corda vestra Domino, & servite ei soli.* Nonne id concedis de vero Dei ac idolorum cultu? Nonne fateris utrumque simul esse non posse? At nonne audivisti libidinem esse velut idolum his qui libidini serviunt? Nonne audivisti Christum Dominum apertè denuntiantem omnibus qui se sequi volent, ut se abnegarent, ut sibi suisque omnibus renuntiarent? Quid magis aut expressius dici posset de idolis abnegandis quàm quòd de libidine dicitur?

Sicut autem Christus libidinem, sic libido Christum abnegandum pronuntiat. Aut certè quòd est immanius, ipse est Dæmon qui per libidinem Christo renuntiare jubet, ut sibi serviat, quòd jam sæpe suprâ S. docuit Cyprianus, dum de duplici tractat martyrio, ubi hæc inter alia plurima: *Satanas tibi loquitur per tuam concupiscentiam, abnega Christum, & esto dives: sacrifica mammona. & Christo nuntium remittito. Nec dicit, movere, sed potius oblecta oculos, & samentu sponte submittis genua Satana, & abnegato Christo te totum illi mancipas!* Poteratne loqui significatius? Poteratne expressius dicere de Christo abnegato, si sequar s libidinem, quàm quòd Christus de abneganda dixit libidine, si velis ipsum sequi.

O portentum perversitatis! Quid perversum dici potest nisi quòd infra libidinem gratia, nisi quòd infra inferos cælum, & infra Satanam, Christus ponatur! *Quem vultis de duobus, inquit ille perversus Judex!* Iniqua certè Christi atque odiosa comparatio cum viro virorum omnium nequissimo! Sed quàm longè iniquior si cum ipso Satana, si cum ipsa nequitia comparatur! Quando vel sola Dominorum diversitas proponeretur, nonne tanta est, ut una ejus consideratio rem supra modum execrandam subjiciat? Quid vero, si diversa eorum obsequia, si diversa quæ proponunt sibi obsequentibus præmia, considerentur? *Nunc sic idem, ait S. Chrysostomus, quale si Rex, suos quidem heredes, filii vero cohæredes post alia quoque innumera benefi-*

cia nos confisurere volens contemnatur: latro- num verò princeps qui nos parentesq; nostros innumeris affectis incommodis, uno tantum obolo præcedente, à nobis adoretur. Regnum Deus pollicetur, & contemnitur: gehennam ministrat diabolus, & adoratur! Brevius verò S. Augustinus, *Patescit, inquit, durum & perniciosum Dominum quisquis servit mammona, sua enim cupiditate implicatus servit Diabolo.*

Hæc essent ponderanda peccatori, hæc mundano perpendenda, quando resistendum est cupiditati, quando certandum contra seipsum. Audiant illi qua de re agitur, intelligant semel nihil minus agi quàm de Christo Rege vel dæmone præferendo. Non verba putent quæ dicta sunt cum sint à sanctis dicta Patribus. Non hominum sola putent dicta, sed & ipsius Christi qui palàm idcirco professus est: *Qui non est mecum, contra me est.* Expendant hoc divinæ pondus vocis, *contra me est, contra Christum, pro dæmone!* Nec leviter percurrenda ista quæ hic habet Dominus, *Aut unum odio habebit, & alterum diliget, Nam si ex fide divina certum est quòd sicut resistendo libidini pro Christi cultu, Christum diligis, & dæmonem odio habes: sic dum libidini cedis, dæmonem diligis & Christum odio habes.*

Dic quidquid contra voles, magis Christo id affirmanti credendum est, quàm neganti tibi. Et semel quidem dixisse, satis Christo esset: at iterum atque amplius idem repetiit, *Me mundus odit, odio habuerunt me gratis.* Quæ certè verba fatius esset recogitare & credere, quàm quæ illi opponi possunt inquirere. *Diligis odientes te, & odio habes diligentes te.*

Videri passim multa possunt, ex singulis partibus huc spectantia. Præsertim verò hæc:

Sibi non Domino vivit qui temperatè non vivit.

In 1. parte, Dominica 4. in Adventu.

Non nisi tribus oblatis concupiscentiis Rex Christus te agnoscitur.

In 1. parte, in Epiphania Domini.

Nisi te subdas Deo, Deum tibi subdis.

In 1. parte, Die 12. Januarii.

Qui non renuntiat omnibus, non potest esse Christi discipulus.

In 1. parte, Feria 3. Hebdomad. 6. post Epiphaniam.

Hæc

l. 2. de Ser. Dom. in monte

6. 14.

Luc. 11.

Vide in 2. parte Dominica 7. in Quad.

Ioann. 7. 25.

2. Reg. 19.

Hæc sponsæ fides est, ut sicut neminem præter sponsum velit diligere, ita velit à nullo diligi.

In 1. parte, Sabbato Hebdom. 6. post Epiph.

Sicut martyrio vita naturalis, sic mortificatione vita sensualis,

In 1. parte, de sanctis Martyribus.

Quid nequius quàm quod excogitavit caro & sanguis?

In 2. parte, Feria 2. Septuagesima.

Qua latè patet mundus, &c. De concupiscentia quæ facit mundum oppositum Christo.

In 2. parte, Feria 5. post cineres.

Quod difficillimè crederes, te contra Christum esse, hoc est facillimum creditu si Christo credis.

In 2. parte, Dom. 3. in Quadragesima.

Quod novo negatur homini contra veterem, hoc indulgetur veteri contra novum.

In 2. parte, Sabbato Hebdomada Passionis.

In die vero Parasceves, multa, ubi de peccato gravius affligente Christum, quàm ipsa Cruce crucietur.

Vel nulla Christi recoletur memoria, vel nulla erit in ejus cultu querimonia.

In 2. parte, Dom. infra Octavam Ascensionis.

Perverfa quædam est in mundo Trinitas quæ nisi caveatur, divinam in nobis pervertit Trinitatem.

In 3. parte, Dominica prima.

Satius esset nullo die velle vivere, quàm non omni die velle cum Christo mori.

In 3. parte, Fer. 5. Hebdom. 2.

Quò minùs concupiscentiam mortificabis, eò magis à concupiscentia mortificaberis.

In 3. parte, Fer. 4. Hebdom. 5.

Non tam spectatur quid dones in divinis, quàm quid non dones.

In 3. parte, Fer. 6. Hebdom. 8.

Quæ magis oculata est concupiscentia, magis est cæca.

In 3. parte, Sabbato Hebdom. 9.

Nisi se quisquis Christo conformet, sibi Christum conformabit.

In 4. parte, Fer. 2. Hebdom. 15. post Pent.

Videnda porò in eadem 4. parte, Dominica 17. Et tota inde sequens Hebdomada ubi de concupiscentia & de virtutibus varia.

Quod servitutum peccati facit magis tolerabilem, hoc eam reddit minùs tolerandam.

In 4. parte, Fer. 6. Hebdom. 19.

Nunquàm magis eris tuus, quàm cum de tuo minus habebis, ut totus Christifis.

In 4. parte, Fer. 4. Hebdom. 24. qua panè tota hæc referri potest.

Quis ut Deus?

In 4. parte, in Festo S. Michaelis Archangeli.

AD ALIAS EVANGELII PARTES.

Ideo dico vobis ne solliciti sitis anima vestra quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini.

VERITAS PRACTICA.

Sollicitudo animi tantò minus probanda est, quantò magis probat Christus, seu quantis demonstrat rationibus, ne sitis solliciti.

RATIO EST MANIFESTA, Quia tantò minus aliquid est probandum, quantò magis Christo & rationi opponitur. Quid clarius?

Sed sollicitudo animi tantò magis Christo & rationi opponitur, quantò magis Christus probat, seu quantis demonstrat rationibus ne sitis solliciti. Nonne hoc etiam evidens?

Nam dum plura Christus affert quibus doctrinam suam probat, profectò & se id sentire manifestius indicat, & verum esse quod sentit, manifestat apertius; unde & quod illi doctrinæ opponimus, tum magis Christo & rationi opponitur.

Ergo

Ergo & hinc manifestè patet quod sollicitudo animi tantò minus procanda est & habenda, quanto magis probat Christus ne simus inordinate solliciti.

Quamobrem hoc unum superest, ut quantum id Christus rationibus probet, demonstretur. Sunt autem octo efficaces & validæ in Evangelij textu,

Prima est, quia sollicitum esse, idem est ac servire mammonæ seu cupiditati: hanc enim solitudinem inordinatæ cupiditas imperat, cui si servis Deo non servis; nam nemo potest duobus Dominis servire, unde & primum est quod inde Dominus infert: *Ideo dico vobis ne solliciti sitis*; Quasi diceret; sicut ostendo non esse serviendum cupiditati, ne Domino Deo non servias, sic si multo dico non oportere esse sollicitos, quia sic cupiditati serviretur, non Deo. Spinæ sunt suffocantes verbum Dei, & ipsæ inordinatæ solitudines ita nocivæ sunt ut illud Christi verbū quod dicuntur alia Dei verba suffocare, suffocent. Vide hanc veritatem expositam, in 2. parte Dominica 14.agesimæ.

Secunda ratio quam Christus affert, *Nonne anima plus est quam esca. & corpus plusquam vestimentum?* Id est, cum sine dubio salus æterna tum animæ tum corporis præstet terrenis aliis bonis, nonne satius est vacare illi negotio, & impedimenta quæ vis rejicere qualia sunt illæ mundi hujus sollicitudines? Vel sic intelligi potest Christi dictum: si Deus vobis non sollicitis animam & corpus dedit, quæ profectò præstantiora sunt quam esca vel vestimentum; nonne & dabit alia quæ his sustentandis sunt necessaria, & quæ multò minoria sunt? Nam qui dat esse dat consequentia. Si pro illo quod principale vocant, nulla fuit adhibenda sollicitudo vestra, nec pro illo quod accessorium dicunt, inferri debet, inordinatè videlicet; ut diximus, non ibi figentes acrius animi, aut finem reponentes, aut de nostra præsumentes industria, ut est apud S. Thomam.

1. 2. q. 19.
a. 3.
Luc. 12.

Tertia ratio, *Respicite volatilia cæli, considerate corvos, ut est apud sanctū Lucam* Id est viles illas ac desides bestias quas tamen Deus pascit, *Quanto magis vos, qui pluris estis apud illum?*

Quarta, *Quia vestrum cogitant potest adjicere ad staturam suam cubitum unum?* Addit sanctus Lucas, *Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de cæteris solliciti estis?* Unde duplex eruitur sensus, primò quasi diceret Dominus, si quod est minus non potestis, neque quod est majus ten-

tare fas est, vestris sollicitudinibus: adjicere autè ad staturam suam cubitum unum, quod non potestis, minus est quam vitam suam in multos prorogare annos, quod unum tamen tentatis efficere dum de vita vestra nimis estis solliciti. Deinde verò sicut vanum & inutile prorsus esset, multum angere & sollicitum esse de adjiciendo ad staturam suam vel uno cubito, quia non potestis sic planè cassæ & vacua censi debet illa sollicitudo quæ de vita longiori laborat, hoc enim non magis est in vestra potestate quam aliud.

Quinta ratio, *Considerate lilia agri.* Diversa est hæc ratio à tertia quæ proponebat volucres quibus pascendis intendit Deus. Nam diceret homo sollicitus, sibi non tantum vitæ necessaria comparanda esse: sed quæ insuper decent statum suum, Respondet itaque Dominus neque in his etiam Deum defuturum, quod declarat exemplo liliorum quæ non sunt ad necessitatem agri vel hominum, sed ad decorem, ut venustatem, & honestam voluptatem: quæ quidem lilia, similesque alij flores tanta varietate & concinnitate sunt condita, ut nec Salomon sua potentia vel sapientia potuerit esse gravior & gloriosior: unde inferri omnino necesse est, quod ad status sui decentiam desiderare quis possit, tam providè dispensaturum Deum, quam ista minutiora nobis non sollicitis & cogitantibus abunde providet & subministrat.

Sextò, *modice fidei. Quanto magis vos pusilla fidei?* Amica quædam est objurgatio diffidentiam arguentis quæ omnium sollicitudinum causa est & causa tam dedecorosa fidelibus qui divinam agnoscunt providentiam, quam odiosa Deo qui se benignum Patrem æquè ac potentem Dominum vellet agnosci; *Propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiam.*

Septimò, sic pergit objurgare diffidentes & plus æquò sollicitos. *Hæc enim omnia Genes inquirunt* Id est, Infideles quos Ethnicos & Paganos dicimus qui vel ignorant Deum vel ejus negant providentiam, non sunt de rebus suis magis solliciti quàm qui se fideles profitentur, quod certè indicat vel illos parum esse fideles Deo, vel parum sibi fidelem Deum credere. Quod utrumque quàm sit damnosum quis non videt?

Octavò denique sic concludit, *Scit enim pater vester quia his omnibus indigetis.* Quasi diceret, quid non ille faciat qui suos amat tanquam pater filios, qui potest his quos amat benefacere, & qui probè scit quibus indigeant, ut benè faciat? De bonitate patris & potentia non dubitatis

bitatis, nam in universo patet mundo; neque minus certi sitis de certa ejus scientia circa unumquemque particularim cuitatum advigilat quantum toti universo. Nonne hinc apte S. Petrus: *Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis.* Et nonne his ter rationibus in id adduci lites?

1 Petr. 5.

Mirum certe quod Christus suorum velit redere rationem d. & eorum: sed quanto magis mirum, quod neque Christo nec ejus rationi creditur? Si quæ ratio videretur infirma, en Christus qui sua illam auhoritate roborat, Si Christus in loquendo esset excelsior: en ratio quæ loquentem interpretetur, & nobis illum accomodet, Quid est quod ultra debuit facere vineæ suæ, & non fecit ei? *An quod expectavit ut faceret uvas, & fecit labruscas?* In duobus differunt uva & labrusca, primum quod uva sit luavis, labrusca vero apera Deinde quod uva sit utilis labrusca in frugifera, Sic plane de anima curis vacua vel so-

1/3.

licita; sicut illa tota quæta est, tota suavis & frugifera; sic ista inquieta peracerba, nulli utilis, & sibi noxia. *Comedent fructus via sua OBSTIPESCENTEORUM dentes.* Et patebit ipsis sensibus, quis è duobus æquior Dominus: an mundus qui non nisi curas & sollicitudines in suos inicit: an Christus qui curam omnem in se projectam recipit.

Prov. 1. Ex 18.

Vide in 1 parte, die 6. Decembris.

In 2. Fer. 2. Hebdom. 3. post Pascha. Feria 3. Hebd. 4. Feria 3. Hebdom. infra obavam Ascensionis.

In hac 3. parte, Dominica 6. & Fer. 3. sequenti, Feria 3. Hebd. 7. Feria 4. Hebd. 8. Feria 5. Hebd. 9. Sabbato Hebd. hujus 14. In fine de voto pauperatis. Quo quis pauperior, eò ditior.

In 4. Feria 4. 6. & Sabbato Hebd. 17. Sabbato Hebd. 18. Feria 2. Hebd. 21. & pleraque sequentes ibi Feriæ. Feria 4. Hebdom. 4. Feria 2. Hebdom. 28.

Quærite ergo primum regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis.

VERITAS PRACTICA.

Nisi primum quæras regnum Dei, quantumvis aliter illud quæras, non acquires.

RATIO EST. Quia nisi primum quæras regnum Dei, curam ejus quærendi postponis alteri curæ, seu si curam quærendi regni Dei postponis alteri curæ, non acquires regnum, quantumvis aliter illud quæras.

Ergo nisi primum quæras regnum Dei, quantumvis aliter illud quæras non acquires. Quod quam sit periculosum quis jam non videt, si ve multitudinem eorum qui non ita regnum illud quærent, inspicias: si ve damnum quod inde sequitur, spectes.

L. P U N C T U M.

HÆC est maximè practica veritas & universalis Conclusio quam Christus Dominus ex prædictis deduxit omnibus: *Quærite ergo primum regnum dei, & justitiam ejus.* Quasi diceret, hoc primum debetis quætere, quod primum est dignitate & merito Sed regnum Dei primum est dignitate & merito supra cæta omnia, sicut ostendi vobis. Ergo *Haynesius Pars tertia.*

hoc debetis primum quætere, Ergo hoc primum quærite. Sicut autem per regnum Dei comprehendit illud quod est finis noster, ut Dei Gloria, salus ac beatitudo nostra: sic per justitiam ejus intelligit quæcunque sunt ex nostra parte facienda ut regnum illud comparetur, quæ usitatio-ri nomine dicuntur media quorum alia sunt communia omnibus, alia particularia pro vario cujusque statu, *Sicut dixit Dominus.*

1. Cor. 7.

Ne verò tantum existimetur hoc esse consilium & non præceptum omnino necessarium quod exequamur, sic est formata veritas, quæ modo expendatur, ut planè intelligas. *Quod nisi nisi primum quæras illud regnum Dei, quantumvis illud aliter quæras, non acquires.* Id est, talem importat necessitatem executionis, qualis est necessitas acquisitionis, Quid autem magis necessarium, quam quod ait Dominus, *Unum esse necessarium?*

Luc. 10.

Sic porto breviter & dilucidè declaratur veritas: nisi primum quæras regnum Dei, curam ejus quærendi postponis alteri curæ. Hæc est enim communis interpretatio vocis illius *primum* ut significet non prioritatem ut vocant temporis, sed excellentiæ, meriti, dignitatis, quasi diceretur, maxime, præ cæteris omnibus præcipuè, singulariter & supra cætera omnia,

S

Sic

Sic expresse sanctus Augustinus, *primum non tempore sed dignitate* ut in sequenti veritate refertur falsius: satis hic autem declaratur cum dicitur hoc re ipsa primum quæri vel non quæri regnum Dei sic cura ejus quærendi præferatur vel postponatur alteri cuius curæ. Cum enim totum quærendi negotium consistat in cura studioque quærendi, si prima est cura, primum quæretur. Potest autem esse prima cura dupliciter, nempe exterius & interius: exterius quidem, ratione temporis, curando primum & antequam aliud quidvis agas quod spectat ad salutem interius autem intentione mentis, seu affectu, pretio ac rei æstimatione quam vocant appetitionem & præferentiam, quæ non tantum in animo resideat, sed inde ad opus in quo vis operandi occursum transeat: præferendo semper quod est divinæ gloriæ seu salutis æternæ, ceteris quibusvis omnibus etiam vitæ hujus temporalis, sicut monebat Sapiens, *Non ponas animam tuam scandalum*: & sicut agebat Apostolus: *Non facio animam meam, id est vitam, pretiosorem quam me, id est, salutem.*

Ecc. 32.

Epist. ad
Valor.

Primas apud nos curas, inquit S. Eucherius, qua prima habentur, obtineans, summasque sibi sollicitudinis partes qua summa est vindicet, hac nos occupet in presidium sui, jam non plane prima sed sola omnia vincat, eo studio quo procedit omnia. Hoc est scilicet primum quærendi regnum Dei, cum sic ejus quærendi cura, curæ præfertur alteri; vel si quid aliud ex æquo cures, non quæris primum regnum Dei: sive de utroque affirmes sive neges; sive prius unum dicas sive posterius: unum plane & idem est dicere, si curam quærendi regni postponis alteri, non quæris primum regnum Dei: vel nisi primum quæras regnum Dei, curam ejus quærendi postponis alteri. *Vertunt ad me terga & non facies, cum docerem eas diluculo & erudirem, & nolent audire ut acciperent disciplinam.*

Act. 32.

II. PUNCTUM.

SED si curam quærendi regni Dei postponis alteri cura, non acquiritur illud regnum.

Cum enim duo sint ad acquirendum illud regnum præcipue necessaria, nempe divina gratia, nostrumque studium; plane verendum est ne tunc utrumque desit. Ac primum quidem gratia non omnis quidem sed quanta tibi adfuerit, si tuas non pervertisses curas, quantum enim

Deo displicet sic minoris æstimari quæ pluris essent ducenda, tanto de solita diminuit gratiam, sicque est *perverso pervertitur, sicut cum bono bonus sit, & cum sancto sanctus* ut est in Psalmis & quidem appositè in Hebræo, ubi non perverti Deum sed *luctari & contra obversari* legimus, quasi diceretur, ipsum ex adjutore fieri adversarium; quod sane nunquam tatis expenditur.

Deinde verò nostrum studium seu opera quam ad divinam debemus adungere gratiam, quis nescit inde tanto magis debilitari ac frangi quanto minor est cura sive rei de qua tunc agitur æstimatio? Quis nescit tanto magis vel minus in rem adlaborare homines, quanto magis vel minus illam velint; tantum autem velint, quantum de rei pretio judicant? Nonne propterea jam sæpe alias Sapientem audivisti, qui nos ut vehementius ad conquirendam sapientiam adhortaretur *Si quaesieris eam, inquit, quasi pecuniam, id est, quo ardere & studio pecunia solet quæri, quæ multum æstimatur & colitur!* Sic manas à Propheta videtur sub extensis animalium pennis, quia per manum operatio designatur, non aliter ad suum opus fertur, quam prout operis præcedit cognitio, rei que valor: unde in illa celebri stupendaque quadriga quam idem vidit Propheta, quasi pede incedunt bos & aquila licet longè dispari moveantur motu, quia nec vehementius nec tardius quam ut res exigit, incedendum, Et tarditas maturanda, & maturitas retardanda pro rei pretio, quæ quæritur.

Hoc verò insuper proprium habet cura temporalium, ut si semel laxetur, totum abripiat animum, vix que celestibus quam applicet partem, relinquit ullam. Quid tum dimidiatus poterit animus qui licet totus adisset, vix satis esset operi? Nonne hæc est eorum culpa qui ad cœnanti magnam & regias nuptias invitati noluerunt accedere, quia scilicet aliis nimis implicati erant curis. Nonne idcirco Dominus, *Nemo, inquit, mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei.* Quia quod respicit, eò tendit, & quo tendit, inde à scopo suo, inde à regno Dei avertitur. Quò spectabat Apostolus cum diceret, *An nescitis quod ij qui in studio currunt, omnes quidem currunt sed unus accipit bravium, sic currite ut comprehendatis* Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet: quasi diceret, qui non abstinēt ab omnibus, qui se aliis implicat, non current; non comprehendent.

Et rursum, *Nemo militans Deo implicat se negotiis*

Ps. 37.
Bellarm.

Prov. 2.

Ezech. 1.

Luc.

Luc. 9.

1. Cor. 9.

2. Tim. 2. *gotis secularibus, ut ei placeat cui se probavit,*
 Apoc. 12. *quia si se his implicaret non Deo militaret, vel*
milicans expugnaretur, vinceretur. Quid por-
co aliud significat mulier illa quam Joannes vi-
dit Sole amictam, stellis coronatam, & Luna
sub pedibus ejus? Nonne anima quævis est cœ-
lo nata, cœlo intendens, quæ Lunam habet sub
pedibus non in capite, id est, curam temporalium
& mutabilium infra res æternas & immuta-
biles, alioquin stellas non attingeret, cœlum
non possideret.

Gen. 27. *Hæc est denique differentia benedictionis Ja-*
cob & Esau, qui figuram exhibent electorum, &
reprobatorum. Nam cum utrique à Patre pro-
mittatur ros cœli & pinguedo terræ; in hoc po-
tissimum diversa est hæc promissio, quod ros
cœli assignetur Jacob ante pinguedinem terræ:
& contra, pinguedo terræ detur Esau ante ro-
rem cœli. Quasi diceretur, hoc uno maxime
differe in vicem electos & reprobos, quod illi
primò regnum Dei & justitiam ejus quærant,
tum omnia illis adjiciantur; isti verò reprobi
primò velint terrena omnia sibi adjici, tum re-
gnum Dei quærent, sed quærent; ac non in-
venient, non acquirent: Ibi erit stridor
Luc. 13. & stridor dentium, cum videritis Abraham & Isaac
& Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos
autem expelli foras. Et venient ab Oriente & Oc-
cidente & Aquilone & Austro, & accumbent in
regno Dei. Et ecce sunt novissimi qui erunt pri-
mi, & sunt primi qui erunt novissimi. Id est, illi
sunt qui expellentur foras qui primi sunt in cu-
ris hujus sæculi.

III. PUNCTUM.

ERGO nisi primum quæras Regnum Dei,
 Apoc. 3. *quantumvis aliter illud quæras, non acqui-*
ras: Quia dum alia magis curabis, major ista
curate abstrahet ab illa quæ acquirendo Dei re-
gno est necessaria, sicque opera tua non inveni-

entur plena coram Deo, sic tepidus eris nec cali-
 dus quod pejus est quàm esse frigidum: sic mo-
 dicam habebis virtutem quæ dum appenderetur,
 non erit regno emendo sufficiens: sic licet ali-
 qualem tuum laborem sciat Dominus, habebit
 tamen adversum te, *Quod charitatem tuam pri-*
mam reliquisti, & nisi prima opera facias veniet
tibi, & movebit candelabrum tuum de loco suo,
nisi pœnitentiam egeris, Quæ omnia sic expressis
denuntiata verbis, nonne veritatem aperte con-
firmant? Nonne ejus declarant praxim? Non-
ne ut primum illud quæramus regnum Dei, nos
vehementer excitant?

Quid stultius, & à communi hominum agen-
 di more disjunctius, quàm minora præferre ma-
 joribus, lucem tenebris, & mendacium veritati
 postponere? Quid sentires de homine qui bre-
 viori calcando calceo pedem absunderet?
 Nonne hunc stultum diceres? Cur porro nisi
 quia cum calceus sit propter pedem, non pes
 propter calceum, velanus ille sit qui hunc inver-
 tit ordinem cum aperto sui detrimento. At non-
 ne hoc ipsum est, cum corpus præfertur animæ,
 cum æterna cedunt temporalibus & Christus
 mundo posthabetur? Nonne sicut vestimentum
 propter corpus, ita & corpus propter animam?
 Nonne hunc pervertit ordinem cum manifesto
 sui damno, qui plus in corpus quàm animam
 impendit curæ ac studii? *Nunquid poterit ali-*
quis gustare quod gustatum affert mortem? Non-
ne gustus, nonne voluptas cedunt timori mor-
tis aut amoris vitæ? Cur non igitur cedent ti-
mori mortis animæ, vel amoris vitæ sempiter-
næ? O stulti & tardi corde ad credendum!

Vide in 2. parte, Feria 6. post Oct. Ascension.
 Sic dignum est cœlum nostris deside-
 riis, ut nisi cœlum desideres, *Quan-*
tum scilicet desiderare par est, cœlo sis in-
dignus.

ALIA VERITAS PRACTICA,
 præcedenti connexa.

Sic primò quæri debet regnum Dei, ut secun-
 dò nil ita quæri possit.

SENSVS ET RATIO EST, *Quod quæri debet*
regnum Dei, tanquam finis.
Sed secundo nil ita quæri potest, ut finis.
Ergo sic primò quæri debet regnum Dei, ut secun-
dò nil ita quæri possit. In quo tamen multi

peccant.

I. PUNCTUM.

HANC Veritatem multum illustrat
 præcedens veritas, & præcedentem ve-
 ritatem multum ista confirmat.
 S: 2 Quod

Quod enim supra dictum est de notione hujus vocis primò sive primùm, huc recurrit, ut non tam significet ordinem numeri quam dignitatis sic nempe intelligendum quod modo proponitur; Sic primò regnum Dei quari debet ut secundo nil ita quari possit. Quasi diceretur, possunt quidem secundo quari alia, sed non quo sensu quæritur primò regnum Dei. Nam sic primò quæritur regnum Dei tanquam finis, tanquam ex se & propter se nobis appetendum: non ita verò alia quæ secundo quærentur: non sic ut finis & propter se possunt appeti, sed velut secundaria, velut media quædam ad illum unum finem ordinata, & propter illum solum usurpanda.

Hinc autem ut dixi plurimum roborantur quæ considerata sunt de comparatione terrenorum cum celestibus & divinis: nam si illa tantam ut media quædam ad finem desiderari possunt, quomodo vehementius possunt desiderari quam ipse finis? Quis medicinam quæ propter sanitatem tantum assumetur, magis diligat quam ipsam sanitatem? Quod si sanitati officeret medicina vel cibus, quis amans sanitatis non medicinam & cibum fugeret? Sic planè si ob sunt terrena celestibus, quis amator salutis non terrena caveat?

Age igitur expendamus attentius quo sensu primùm quæri debeat regnum Dei, nempe ut finis, qui quidem tripliciter cogitari potest. Primò ut significet perfectionem nostram: Dicitur enim finis qui consumit & dicitur finis qui perficit. S. Augustinus: aliter quippe intelligimus cum audimus, finitus est cibus qui manducabatur; & aliter intelligimus cum audimus, finita est vestis qua texebatur; in utroque audimus, finitum est sed cibus ut jam non esset, vestis ut perfecta esset, finis ergo noster, perfectio nostra esse debet. Sic itaque primò quæri debet regnum Dei, tanquam nostra perfectio, sic enim unimur divinæ voluntati quæ nos eductura voluit per quotidiana media quæ ministrat; & in illa unione nostra est perfectio, perfecta est illa voluntas Dei de qua sanctus Apostolus, *Vi probetis qua sit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta*; Nempe ut sæpe dictum est voluntas Dei cum quidquid vult facimus; est vera beneplacens quando illo quò vult modo agimus; perfecta denique est, cum unum quem habet finem nobis proponimus. Possentne proponi melior?

Secundo finis dicitur quod propter se appetitur nec ultra, si finis est ultimus, referri potest. Cū

autem regnum Dei sit ipse Deus in nobis regnans per gratiam & per gloriam, sic profectò tanquam finis primò quæri debet, quia nihil ultra est quod supra quæri possit. Sunt quidem varij gradus & speciei ejus inquirendi, sed dum ipse semper quærat semper finis noster quæritur, quocumque modo quærat. *Quarite Dominum, & confirmamini, quarite faciem ejus semper. Sed si semper quæritur, quando invenitur ait sanctus Augustinus. An semper dixit, in tota vita ista quæ hic vivitur, ex quo nos id facere debere cognovimus, quando & invenitur quærendus est? Iam quippe illum invenit fides; sed adhuc eum quærit spes. Caritas autem & invenit eum per fidem; & eum quærit habere per speciem, ubi tunc sic invenietur ne sufficiat nobis, & alterius non quærat.*

Tertio finis dicitur quies seu quoddam veluti centrum in quo aliquid requiescit tanquam in termino quem præcedebat; sic manifestè regnum Dei finis est noster, nostra quies, nostra felicitas, hic quidem inchoata per justitiam seu virtutem quæ nos ducit ad patriam; illic verò perfecta & completa, quo in sensu quæri debet regnum Dei, statuendo nostram omnem felicitatem & requiem in illo quærendo inveniendo & possidendo. *Hac requies mea in seculum seculi, hic habitabo quoniam elegi eam. FESTINEMUS ergo ingredi in illam requiem.* Id est, hoc unum intendamus, non retardemur in alijs degustandis, ne si forte nimis retardemur, non possimus in illam ingredi requiem. Sic festinatur non corporis passibus, sed animi affectibus.

II. PUNCTUM,

SED secundo nil ita quari potest, ut finis.

Nil ita ex terrenis quari potest tanquam nostra perfectio; nihil in creaturis omnib⁹ quod per se sic appetendum, & ultra quod aliud quæri non possit; nihil in quo quiescamus, nihil quod ut finem & scopum præcedamus. Quid enim sunt creata omnia quam vanitas vanitatum, & afflictio spiritus & casta sollicitudo mentis? Et tu in his finem tuum ponas? Tu nihil ultra quæras? Tu tanquam illa sint bona in se, bonumque tuum, quæras? Ita planè sit dum peccatur peccato illo quod mortem affert. Non aliter peccatum lethale est, nec aliter æterna punitur poena quam quod in creatura ponitur finis ultimus. Et licet secundo quærat loco, sic tamen quæritur quasi

Ps. 104.

Ps. 131.

Hebr. 4.

Ecl. 1. 2.

quasi primùm quæretur. Nam primùm & finis hinc pro eodem habentur, ut dictum est, sicque propterea quod uni regno Dei debetur ut primùm quæritur, hoc peccator creaturæ defert, hoc voluptati, hoc pecuniæ, hoc vanitati. Nec efficitur probari potest nil posse quæri ut finem ultimum, quam dicendo nil posse quæri quod sit leuiter ferum, quod sit mortale peccatum. Quæ de re vide quæ fultis proferuntur in hac parte, Dominica prima: & in quarta, Sabbato Hebdom. 18.

III. PUNCTUM.

SIC primò igitur quari debet regnum Dei, ut secundò milita quari possit, Quod utrumque simul expressè a sancto Augustino traditur dum Christi Domini verba sic exponit: *Quid de interitu inter bonum quod appetendum est, & necessarium quod sumendum est, hac sententia declaravit cum ait: quærite primùm regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia apponentur vobis.* Regnum ergo & iustitia Dei bonum nostrum est, & hoc appetendum, & ibi finis constituendus propter quod omnia faciamus quacunque facimus: sed quia in hac vita militamus ut ad illud regnum pervenire possimus, quæ vita sine his necessariis agi non potest: apponentur vobis hæc inquit, sed vos regnum Dei & iustitiam eius primùm quærite. Cum enim dicit illud primùm significavit quod hoc posterius quarendum est non tempore, sed dignitate. Illud tanquam bonum nostrum, hoc tanquam necessarium nostrum, necessarium autem propter illud bonum. Neque enim verbi gratia, debemus Evangelizare ut manducemus; sed ideo manducare, ut Evangelizemus. Et post multa. Et ideo cum dixisset: quærite primùm regnum Dei & iustitiam eius, non dixit, deinde ista quærite, quamvis sint necessaria, sed ait, hæc omnia apponentur vobis, id est consequenter, si illa quæritis sine illo vestro impedimento, ne cum ista quæritis, illinc advertamini, aut ne duos fines constituatis, ut & regnum Dei propter se appetatis, & ista necessaria: sed hæc potius propter illud. Ita vobis non deerunt, quia duobus Dominis servire non potestis. Duobus autem Dominis servire conatur, qui & regnum Dei pro magno bono appetit, & hæc omnia temporalia. Non poterit autem simplicem habere oculum, & uni Domino servire, nisi quacunque sunt cætera, si sunt necessaria, propter hoc unum assumat; id est, propter regnum Dei. Et post pauca:

Ergo simplici corde tantummodo propter regnum Dei debemus operari bonum ad omnes: non autem in hac operatione vel solam vel cum regno Dei mercedem temporalem cogitare, quorum omnium temporalium nomine crastinum posuit dicens, nolite cogitare de crastino, non enim dicitur crastinus dies nisi in tempore, ubi præterito succedit futurum. Ergo cum aliquid boni operamur, non temporalia sed æterna cogitemus, tunc erit illud bonum & perfectum opus. Pergit verò deinde pluribus declarare quomodo Sancti possint sibi temporalia providere, sic videlicet ut propter ista, Deo non sic militent, ut in operibus suis non regnum Dei, sed istorum acquisitionem intendant.

Quod & alibi copiosè prosequitur explanans illum Psalmi decimi octavi versum, *Averte oculos meos ne videant vanitatem:* Hos, inquit, oculos quibus contemplamur quare faciamus quid quid facimus, adverti possit, ne videant vanitatem, id est, ne hanc attendat propter quam faciat cum boni aliquid facit. In qua vanitate præcipuum locum obtinet amor laudis humana propter quam multa magna fecerunt qui magni in hoc saeculo nominati sunt, Et post multa contra hanc vanitatem, sic propius ad rem nostram: Porro si vanum est propter hominum laudes bona facere, quanto vanius propter adipiscendam pecuniam, vel augendam sive retinendam, & si quid huiusmodi est commodi temporalis quod nobis accedit extrinsecus, quia omnia vanitas. Propter ipsam denique temporalem salutem non debemus facere bona opera nostra, sed potius propter illam quam speramus æternam, ubi bono incommutabili perfruamur, quod vobis erit ex Deo, imò quod nobis est ipse Deus.

Ex quibus sancti Doctoris verbis intellige, quàm sit illorū, qui se nimis addicunt temporalibus, frigida ratio, cum ajunt se non habere malam intentionem, se nulli facere injuriam, se sua tantum velle sibi suisque conservare. Nam quæro abs te si ex illis es, propter quid vis illa tibi bona conservare? Nonne propter ipsa bona quæ nimis diligis, aut propter hanc temporalem vitam quæ illis sustentatur bonis? Nonne hoc est quod ait S. ille Doctor, esse vanum & cavendū? Nonne satis mala est illa contentio, qua tantum vacas bonis acquirendis vel conservandis propter ipsa bona? Expende illud propter, expende finem ibi latentem. Non quid agas contempleris, sed propter quid illud agas. Nam si vel bonum opus ageres propter illum finem cuius

Conc. 12.
in Ps. 118.

ius gratia tuis vacas commodis, tum bonū malē ageres, & bonum esse desineret: quāto id magis verum in his tuis negotiis & affectibus ubi nil spirituale & divinum, sed totum terrestre est ac humanum quod tractas. Non est crimen quia terrestre est, sed quia propter hoc solum tractas quod est terrestre & caducum, non sicut res ipsæ vituperabiles & criminosa, sed vel affectus, vel usus, vel utentis intentio seu finis. Si affectus est immoderatus, crimen est in illa immoderatione affectus. Si profanus aut perversus est usus, crimen est in illa usus perversitate. Si finis denique solum temporalis nec aliud spectans crimen est in illo fine, quia quod uni debetur Creatori ut sit finis ad quem, sicut est princi-

pium à quo sicut omnia, tu transfers in creaturam; quod tamen si leve initio videatur, sit tamen processu semper grave, quandoquidem ille est oculus qui te scandalizat, & qui potius debere erui quàm quod inde sequitur damnū inferri. Sunt illæ spinæ suffocantes sementem cœlitus jactam, sunt illa denique desideria nociva & inutilia quæ mergunt homines in interitum & perditionem; Nunquid hoc leve cenferi debet? 2. Tim. 6.

Tu autem ô homo Dei, hac fuge, sectare verò justitiam pietatem, &c.

Sicut à Deo, sic ad Deum.

Vide hanc inter alias quæ multæ huc referri possunt veritates.

In 2. parte, Dominica 4. post Pascha.

HAC HEBDOMADA, cū Scribæ & Pharisei quererentur apud Dominum de ipsius discipulis quod non servarent Seniorum traditiones, responsione sua Christus Dominus detegit nobis aliquas illusiones quæ in vita spirituali possunt accidere, de quæ iis certissimæ veritates statuentur: ex Capite decimo quinto Matthæi.

F E R I A S E C U N D A .

Q U E R V N T V R S C R I B Æ E T P H A R I S Æ I A P V D D O M I N U M D E I L L I U S D I S C I P U L I S .

Quare Discipuli tui transgrediuntur traditionem Seniorum?
Matth. 15.

V E R I T A S P R A C T I C A .

Nec propter alios à bono te excusabis, nec quemquam alium propter te accusabis.

S E N S U S P R O P O S I T I O N I S E S T, *Quod si ad majorem tuam perfectionem agnoveris coram Deo aliquod bonum tibi esse faciendum, sic constans esto in eo faciendo ut non desistas; nec te putes excusatum ab illo bono opere propter alios qui non idem faciunt; neque verò etiam propterea quemquam accuses qui non idem præbet.*

R A T I O E S T, *Quia ubi agitur de bono perfectionis, non est aqua semper tui & aliorum ratio sive obligatio.*

Sed quando non est aqua obligatio, non est locus excusationi, aut accusationi.

Ergo nec te excusare debes à bono propter alios, neque alios propter te accusare. Quod tamen

proclive est fieri, & diligenter cavendum.

I . P U N C T U M .

ERANT Scribæ & Pharisei religiosiores sui temporis apud Judæos; sed eorum religiositas tam multis erat infuscata superstitionibus ut potius irreligiositas censenda esset. Hæc autem inter alias frequentissima vigeat supersticio, ut dum mensæ accumberent, se toties lavarent ad usque cubitum, quoties cibi genus esset mutandum; erantque ita religiosi in ea ceremonia, ut si quos pietatis sectatores cernerent non eam observare, norarent eos ut profanos & velut læsæ religionis reos incusarent. Cū itaque discipulos Domini animadvertenter perfectioris vitæ cupidos, nec tamen hujus convivalis observantiæ studiosos, conveniunt ipsum Dominum graviter expostulantes & dicentes: *Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem Seniorum? Non enim la-* Marci 7.
viant

Matth. 7. *uant manus suas cum panem manducant. Expres-*
sora quaedam habet S. Marcus, Et cum vidis-
sent, inquit, quosdam ex discipulis ejus commu-
nibus manibus id est non lotis manducare panes,
vituperaverunt: Pharisei enim & omnes Iudaei
nisi crebro laverint manus non manducant, te-
nentes traditionem Seniorum, & à foro nisi bap-
sentur non comedunt, & alia multa sunt: quae
tradita sunt illis servare, baptismata calicum &
urceorum, & aramentorum, & lectorum.

Hoc erigitur grande piaculum Discipulo-
 rum Domini quod se ita non lavarent: seu po-
 tius hæc erat Phariseorum intoleranda supe-
 stitio & illusio, ut vulgarem quandam manu-
 um ablutionem velut religiosam observantiam co-
 lerent, & quos viderent non colere, velut irre-
 ligiosos accusarent. Respondebit illis Domi-
 nus sequenti meditatione, interim vero obser-
 vemus hoc esse satis familiare & commune vi-
 tium iis qui se paulo arctius continent in officii
 Christianæ & Religiosæ Pietatis, ut alios no-
 tent, aculent, judicent & condemnent qui ap-
 parent liberioribus & laxioribus. Quod est illusio-
 nis genus damnosissimum,

Certè, si quis liberior & laxior te vellet con-
 tra conscientiam tuam relaxare & in parres suas
 attrahere; cavere quidem debes ne dissolvaris,
 constans esto, nec te putes excusandum si à bo-
 no desistas proposito quia & illi non sic vivunt:
 verum neque tu alios etiam accuses quod non
 idem atque tu servent. *Nec te excusare potes,*
nec alios accusare.

Hæc est veritas ad praxim utilissima, cujus
 fundamentum hoc est quod primò præmittitur,
 quoties agitur de bono perfectionis seu de bo-
 no quod non est præceptum, sed tantum ex consi-
 lio & ut vocant, ex devotione; fieri potest ut non
 æqua sit tui & aliorum ratio. Nulla quidem est,
 ut supponimus, neque in te neque in aliis, obli-
 gatio ex præcepto; sed tamen possunt conside-
 rari alia quaedam obligationum genera. Primò
 ex certa Dei inspiratione, deinde ex Directoris
 consilio; denique à cognitione sui qua quis se
 videt his aut illis mediis ad perfectionem magis
 juvari vel inde impediri, tunc dicitur inesse ma-
 jor quaedam obligatio, ad quæ ex illis motivis
 se quisquis inductum noverit. *Non enim omnia*
possunt esse in hominibus, ait Sapiens, Et rursum:
Non enim omnia omnibus expediunt, & non om-
ni anima omne genus placet. Nunquid omnes A-
postoli? Nunquid omnes Propheta? Vnusquisque
proprium donum habet ex Deo, unus quidem sic,

Ecc. 17.

Ibid. 37.

1. Cor. 12.

Ibid. 7.

alius vero sic. Hac dicit qui tenet septem stellas in
manu sua; Id est, diversos spiritus, variæque
dona cælestia, nam sicut stella differt à stella in
claritate, sic cælestis donum à dono, sic divina
gratia differt à gratia. O divitem in omnes Dei
bonitatem! o providam cunctis divinam sapi-
entiam!

Apoc. 2.

1. Cor. 13.

II. PUNCTUM.

SED quando non est aqua & similis obligatio,
 non est locus excusationi propria vel accusati-
 oni aliena.

Sicut enim obligatus ad bonum non excusa-
 tur si obligationi non satisfaciat, ita certè non
 obligatus non potest accusari. Hoc ipso autem
 quo Deus tibi dat gratiam ad aliquid faciendum,
 quam non dat alteri, simul tibi declarat, illud à
 te velle quod non ab altero. *Sequere me dicit*
Domini Petro, hic vero videns Discipulum
quem diligebat Iesus, dixit Iesu, Domine hic au-
tem quid? Tuus Dominus? Sic eum volo mane-
re donec veniam, quid ad te, tu me sequere. Qua-
si aperte diceret: non illud ipsum ab eo volo,
quod à te, Petre, desidero. Quamobrem ne me
desistas sequi quo gressu & quatione volo me
sequaris, etiam si me ille non eodem modo se-
quatur. Nec propterea illum accusabis quod se
tibi non adjungat ad idem opus, quia nolo idem
ab eo.

IOANN. 21.

Non est spectanda præcisè res de qua est quæ-
 stio, sed divina voluntas circa rem talem. Res
 erat bona & sancta, ministrare mensis initio na-
 scentis Ecclesiæ sicut ministrabant Apostoli:
 at verò ubi senserunt se admonitos à Spiritu San-
 cto satius ipsis esse prædicare verbum Dei, non
 est bonum, *Non est æquum, inquit, nos dere-*
linquere verbum Dei & ministrare mensis;
Tum videlicet non erat bonum eis, quia tum a-
liud ab eis volebat Dominus. Jam verò si quis
Apostolorum se à prædicando verbo voluisset
excusare quod alii Discipuli non illud prædica-
rent: aut si non prædicantes Discipulos volu-
isset accusare; nonne iniqua fuisset ejus excusa-
tio & accusatio? Cur porro, nisi quia non erat
æqua & similis utrorumque obligatio, non i-
dem ab utrisque volebat Deus? Quod quidem
per se est tam clarum & manifestum ut ambitio
& negligentia duo illa insigniora vitia non ali-
ter gravius perpetrentur quam quod vel su-
pra quæ Deus velit, vel infra procedatur. Neque
declines ad dextram, neque ad sinistram: via
enim

Act. 6.

Prov. 4.

enim qua à dextris sunt, novit Dominus; perver-
sa vero sunt qua à sinistris sunt. Ex utra parte de-
ficiis? Fortè ex utraque.

III. PUNCTUM.

NEC propter alios igitur à bono te excusabis,
nec quemquam alium propter te accusabis:
Quia sic pei veteres universum gratiarum ordi-
nem, qui tam divesus est circa bona quædam
facienda quàm sunt diversi non tantum ordines
in Ecclesia, sed diversæ etiam personæ in uno-
quoque ordine. Ac proinde dicebat Apostolus:
1. Cor. 15. *Vnusquisque in suo ordine*, primum quidem in
eis quæ spectant gratiam, tum quæ futuram glo-
riam: Hæc est scilicet varietas qua circumdatur
Ps. 44. *Regina in vestitu deaurato*, id est, Ecclesia tri-
umphans & militans, cujus tot sunt figuræ &
adumbratæ quædam imagines, quot sunt in
mundo corpora sive cœlestia sive terrestria, sive
humana sive civilia: quæ cum omnia non nisi
diversis consentiant partibus, quæ suam quæque
muaus & ordinem distinctum habent, nihil esset
universæ rerum naturæ repugnantius, quàm si
pars una, deserto suo munere & ordine, se in al-
terius munus ingereret, aut ad sui formam cæ-
teras omnes efformaret.

Nunquid Sol cessabit lucere quia solus in die
lucet? Aut nunquid ideo cætera poteris accusa-
re astra, quod minus quàm Sol lucent? Velles-
ne corpus humanum aut totum esse oculum,
aut totum aurem? Quis à sicu poma, vel à po-

mo ficus desideret? Nunquid in magna domo
non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & li-
gnea & fictilia: & quædam quidem in honorem,
quædam autem in contumeliam? Quid insulsi-
us quàm si servus dominari velit, aut Dominus
se servo nimis subjiciat? Hoc est quod terram
commovet & consurbat, inquit Sapiens, cum
servus regnaverit: & hoc est quod terra non po-
test sustinere, cum ancilla fuerit hæres domine sua.

Vide quæ supra de his fustus ubi non modo
discas quàm sit fructuosum sibi suoque muneri
vacare fideliter, sed quàm præterea perniciosum
inde discere quovis prætextu, vel alios judi-
care, quod idem tecum non sentiant, nec se tibi
conformem. *Is qui manducat, non manducan-
tem non spernat: & qui non manducat, mandu-
cantem non judicat, Deus enim illum assumpsit.*
*Tu quis es qui judicas alienum servum? Domi-
no suo stat aut cadit. Tu autem quid judicas fra-
trem tuum, aut tu quare spernis fratrem tuum?*
*Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Vnus-
quisque nostrum pro se rationem reddet Deo. Non
ergo amplius invicem judicemus: sed hoc judica-
te magis ne ponatis offendiculum fratri vel scan-
dalum. Quod certe fit alterutro ex his duobus
quæ in veritate considerata continentur, nempe
si desistas facere propter alios quod tibi facien-
dum cognoveris: aut si accuses quos quod idem
tecum non præstent. Utroque possunt perinde
offendi, quia utrumque perinde est inordina-
tum. In mente ergo habe, qualiter acceperis &
audieris, & serva.*

FERIA TERTIA.

RESPONDET DOMINVS PHARISÆIS.

*Quare & vos transgredimini mandatum Dei, propter traditionem
vestram? Matth. 5.*

VERITAS PRACTICA.

Nemo sui boni, vel mali bonus Judex.

*Id est, in ratione boni vel mali agendi, iudicium
nostrum quantumvis pium videatur & reli-
giosum, nobis saltem debet esse suspectum.*

RATIO EST, Quia ubi periculum est, ne no-
strum iudicium à natura corrupta corrumpatur,
suspectum nobis esse debet.

*Sed in ratione boni vel mali agendi, periculum est
ne iudicium nostrum corrumpatur.*

*Ergo tum nobis saltem suspectum esse debet, &
non statim sequendum: sicut multis aliquan-
do accidit, & tibi sapius.*

I. PUNCTUM.

RECTISSIME sanctus Hieronymus
de responsione Domini ad Phariseos,
Falsam calumniam vera responsione cõ-
futat. Cum, inquit, vos propter tradi-
tionem hominum præcepta Dei negligatis, quare
discipulos meos arguendos præmitis, quod Seniorum
iussa

justa parvipendat ut Dei scita custodians: Quodnam verò Pharisæi mandatum transgredierentur, ipse Dominus in Evangelio pergens loqui, sic aperit; Nam Deus dixit, honora Patrem & matrem, & qui maledixerit Patri vel matri, morte moriatur; vos autem dicitis, quicumque dixerit Patri vel matri, munus quodcumque est ex me, tibi proderit, & non honorificabit Patrem suum aut matrem suam: & irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram.

Quæ Domini verba sic explicat idem sanctus Hieronymus; Præceperat Dominus, vel imbecillitates vel atates vel penurias Parentum considerans, ut filij honorarent etiam in vita necessariis ministrarè dis, Parentes suos. Hanc providentissimam Dei legem volentes Scribæ & Pharisæi subvertunt ut impietatem sub nomine pietatis inducerent, docuerunt pessimos filios, ut si quis ea quæ parentibus offerenda sunt, Deo votare voluerit, qui verus est Pater, oblatio Dei præponatur Parentum muneribus: vel certe ipsi Parentes, quæ Deo consecrata cernebant, ne sacrificij et inen incurrerent declinantes, egestate consciebantur. Atque ita fiebat ut oblatio liberorum sub occasione templi & Dei, in Sacrorum lucra cederet.

Hæc sanctus Doctor in quibus illud præcipue observa quod dicit, *Vi impietatem sub nomine pietatis inducerent*. Quod proprie est illud quando sub prætextu boni fit malum. O quam multos hæc illudit illusio! Quam multi liberè peccant ut aliquid boni agant? Quam multi officiosè mentiuntur, jucundè detrahunt, & ut placeant aliis, displicent Deo! Nunquid Deus indiget vestro mendacio? Jam pridem dixit Apostolus & supra declaratum est *Non esse faciendâ malâ ut eveniant bona*. Sed quia sæpe aliter judicamus & videmur nobis piè & religiosè judicare, idcirco opportunè hæc universalis veritas proponitur ut in ratione boni vel mali agendi, iudicium nostrum, quantumcunque pium & religiosum videatur, suspectum nobis sit, nec citò in praxi sequendum.

Ratio est facilis, sed sæpe nobis consideranda pro fructu quem continet, mirum enim quantum nostro nos decipiamus iudicio, & eò quidem facilius quò videtur æquus & religiosus. At cerè diffidendum & tum vel maxime cum periculum est ne à natura corruptatur. Hæc est una videlicet ex humanis miseriis deploratissima, ut cum appetitum cohibere & regere debet ratio atque iudicium, iudicium potius ipse appetitus pervertat & depravet. *Inconstantia*

Haynesius Parsterii.

concupiscentia transvertit sensum, ait Sapiens, *Munera excacant prudentes & subvertunt verba iustorum*, ait ipse Deus: & alibi, *Victoriam & honorem acquirat qui dat munera: animam autem aufert accipientium*. Certè ubi sublata est anima, iudicium superesse non potest, neque aliter qui dat munera iudiciū accipientis aufert, quæ quia munerū appetitu se sua sinit corūpi iudicio qui munus accipit. Nescierunt facere iudicium reatum, thesaur. *antes iniquitatem & rapinam in diebus suis*. *AVDITE hoc Principes domus Iacob, & Iudices domus Israel qui abominamini iudicium, & omnia recta pervertitis, Principes in muneribus iudicabant, & Sacerdotes in mercede docebant, & Propheta in pecunia divinabant: & super Dominum requisiebant dicentes: nunquid non Dominus in medio nostrum? Non venient super nos mala, propter hoc, causa vestri, si non quasi ager arabitur, & Ierusalem quasi aceruus lapidum erit, & mons templi in excelsa sylvarum*. Quasi diceret, inde tota perniciēs quod iudicium corruptatur: & inde tota iudicij corruptio quod ex appetitu depravetur.

II. PUNCTUM.

SED in ratione boni vel mali agendi tunc maxime periculum est ne iudicium nostrum corruptatur.

Quia videlicet tunc maxime viget & excitatur appetitus naturalis. Nam si hic appetitus hoc unum spectat ut quod sibi placet, avidè profecturatur, & quod sibi displicet, citò fugiat; nonne tum illa profectio & fuga maxime concitantur quando est evitandum culpæ malum, vel bonum opus faciendum? Quandoquidem in alterutro semper inest quod magis appetitui placeat aut displiceat. Quid enim huic magis placet quam epulari, joculari, ludere, quæ sunt mala sæpe evitanda; & quid magis displicet quam jejunare, filere, obedire, humiliari, & similes virtutum actus quæ sunt nobis bona præstanda? *Omnis disciplina*, inquit Apostolus, *in præsentem quidem videtur, non esse gaudij, sed mœroris*. Atque inde primò sequitur ut pro majori complacentia vel displicentia quam appetitus sensit, ipse appetitus corruptatur, deinde verò sic corruptus iudicium ad se trahat & corruptat. *Sandalia ejus rapuerunt oculos ejus: Pulchritudo ejus captivam fecit animam ejus*: De Iuditha sermo est circa Holofernem & de re quavis delectabili, circa iudicium sermo usurpari potest.

Te

Quod

Sap. 4.
Exod. 23,
Prov. 22.

Amor 3.

Mich. 3.

Iob 13.
Rom 3.
In parte
die 2, Ian

Hebr. 12.

Iudith. 16.

Quod vel ex eo maximè probatur, quòd tam multi peccent & tam pauci se verè agnoscant peccatores, quia videlicet in peccatis cæcutiunt, corruptum est iudicium; videtur festuca in oculo proximi, & irabs non apparet in proprio.

Apo. 3. Callyrio inunge oculos tuos ut videas.

III. PUNCTUM.

NEMO igitur sui boni vel mali bonus est iudex. Non est qui invocet iustitiam, ait Propheta, neque est qui iudicet verè; Quod tum præcipuè verum est quando agitur de bono virtutis arduo & difficili exercendo quod refugit appetitus; vel de vitioso actu evitando quo concupiscentia delectatur; tunc nisi diligenter cum gratia sibi homo advigilet, facile sibi persuadebit tale bonum sibi non expedire, aut tale malum sibi non nocere. En morior, quid mihi proderunt primogenita, Sic accepto pane Esau, & lentis edulio, comedit, & bibit & abiit parvipendens quod primogenita vendidisses. Sic fascinatio nigacitatis obscurat bona: Sicque mens fascinata vel negabit se peccasse, vel quod peccavit non esse admodum grave, Comedit & tergenis os suum dicit, non sum operata malum. Peccavi, & quid mihi accidit triste?

Itane verò Christianus de peccato iudicare possit, nisi iudicio corruptus esset? O quàm verè S. Dorotheus: Cum subiecti simus multis passionibus, pravæque affectibus, nostro iudicio non debemus omnino fidere. Quando enim norma vel regula curva est & inflexa, nunquam quod secundum eam dirigatur, rectum efficitur, sed distortum. Quod si culpam amici, inquit S. Bernardus, in tuo iudicio, amor illius aut minuit, aut prorsus abscondit, quantum magis amor tui tuium contra te iudicium fallat?

Sanctus verò Gregorius in Moralibus de hac universa iudicii pravitate & ignorantia sic præclare & fuse disserit: Sape recto studio contra delinquentium culpas accendimur, & cum ultra aequitatis metas per iram rapimur, hoc zelum iusta distinctionis æstimamus. Sape officium predicationis assumimus, ut per hoc fraternam utilitati serviamus, sed nisi placeamus cui loquimur, nequaquam libenter accipitur quod prædicamus. Cumque placere mens inutiliter studet, ad amorem laudis propria turpiter desluit, & qua à captivitate vitiorum curabat alios eruere, ipsa suis facinoribus incipit captiva servire. Quasi latrunculus quippe est appetitus laudis humana, qui

recto itinere gradientibus ex latere jungitur, ut ex occultis eauso gladio gradientium visa trucidetur. Cumque proposito utilitatis intentio ad studia privata deducitur: horrendo modo unum idemque opus culpa peragis quod virtus inchoavit.

Sape & ab ipsis exordis aliud cogitatio expetit, aliud actio offendit. Sape se fidelem sibi nec ipsa cogitatio exhibet, quia aliud ante oculos mentis versat, & longè ad aliud ex intentione festinat. Nam plerumque nonnulli terrena præmia appetunt, & iustitiam defendunt, sed innocentes æstimant & esse defensores rectitudinis exultant, quibus si spes nummi subtrahatur, à defensione protinus iustitia cessatur: & tamen defensores se iustitia cogitant, sibi que se rectos asserunt qui nequaquam rectitudinem, sed nummos quarunt.

Et post pauca. Sape recta agimus & nequaquam præmia, nequaquam laudes ab hominibus, expectamus, sed tamen mens in sui fiduciam erecta, his à quibus nihil expetit, placere contemnit, eorum iudicia despicit, sed male liberam per abrupta elationis rapit: & inde sub vitio peius obruitur, unde quasi devictu vitii, nulli se appetitionibus subjacere gloriatur. Sape dum nosmetipsos plus iusto discutimus, de ipso discretionis studio indiscretius erramus, & mentis nostra acies quò plus cernere nititur, obscuratur: quia & qui importanè solis radios aspicit, tenet recit, & inde nihil videre compellitur, unde videre amplius conatur.

Ex quibus S. Doctoris verbis, & aliis supra dictis patet, iudicium humanum depravari ex appetitu tripliciter, primò quidem cum homo sibi fingit non esse malum quod perpetrat: deinde cum an sit malum aut bonum planè ignorat. Deniq; cum bonum putat quod est malum. O quis sibi fidat! o quis sibi non diffidat!

Ne innitaris prudentia tua: ne sis Sapiens apud te metipsum, V. a stulti recta in oculis ejus; Ibid. 11. qui autem Sapiens est, audit consilia. Ne dicas quid est mihi opus? Et quæ erunt mihi ex hoc bona? Ne dicas sufficiens mihi sum, & quid ex hoc pessimabor?

Vide in 1. parte, Feria 4. & 5. Hebdom 3 post Epiphân. Et in 2. parte, Sabbato Hebdom. 2. post Pascha: Feria 5: quæ est Octava Ascensionis, ubi hæc tractatur Veritas:

Qui sensu suo privato saniores se aliis putat, sano se privat sensu.

FFRIA

FERIA QVARTA.
DE HIS CHRISTI DOMINI VERBIS
AD PHARISÆOS.

Hypocritæ, benè prophetavit de vobis Isaias dicens: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. Matth. 15.

Verba Prophetæ sunt hæc:

Appropinquat populus iste ore suo, & labiis suis glorificat me: cor autem eius longè est à me. Il. 29.

VERITAS PRACTICA.

Quò sæpè vehementius Deum oras, ore quidem illi aditas propius, sed corde distas longius.

RATIO EST, Quia quò vehementius aliquid Deum oras, sæpè est naturalis ipse affectus magis inordinatus.

Sed cum sic orando affectus est magis inordinatus, tum corde distas à Deo longius, licet illi adites ore propius.

Ergo & quò sæpè vehementius Deum oras, ora quidem illi aditas propius, sed corde distas longius. Quod certè est illusionis genus valde cavendum.

I. PUNCTUM.

QUÆ Dominus in Pharisæos verba prosequitur, plana sunt, si de Pharisæis tantùm intelligantur; sed si ad nos, ut par est, illa convertimus, vix ullus forsan se iis notari animadvertet, nisi quod orando distractum cor habeat, quæ est humana infirmitas quam sancti quique gemunt.

Verùm, in veritate proposita gravitas aliquid continetur quod meritò est expendendum. Fit enim aliquando & fortè à te sæpius, ut cum quid vehementius naturaliter desideramus, id etiam vehementius Deum rogemus, & tum nos magis devotos, magis illi affectos, unitos & orationi attentos existimemus, Quæ certè est illusio damnosissima & valde cavenda; Nam è contra, Quò illud vehementius Deum oras, tum sæpè longius ab eo distas. Nonne hoc est paventium

dum si verum est? Disce autem ex hac rationatione quàm sit verum, Dubitari non potest quin sæpè quando vehementius aliquid Deum rogas, illud aliquid ex illo reum genere sit, quas naturaliter diligimus ut vitæ prosperitates, commodi, felices negotiorum eventus, honores, divitias & similia quæ sunt ordinaria nostra desideria, satis honestis & piis etiam recta prætextibus, ut sic commodius serviamus Deo, vel ne bonorum contrariis & oppositis premamur malis. Nonne hæc aliquando ita desideras & Deum oras? At nonne verendum est ne illa desideres vehementius quàm oporteret? Nonne verendum est ne desiderium illud minùs sit ordinatum, & plus æquò feratur in rem concupitam, quàm recta ratio postulet?

Perge ulterius & inquire à te ipso num quando sic vehementior est affectus, affectus sit magis inordinatus, aut in re quæ desideratur, aut in modo, vel in fine. Sic Esau vehementer benedictionem Patris postulabat, nam irrugit clamore magno, & consternatus, ait, *Benedic etiam & mihi, Pater mi.* At verò quàm parum fuerit tum ejus affectus ordinatus, constat ex Apostoli verbis: *Scisote enim quoniam & postea cupiens hereditare benedictionem, reprobatus est; non enim invenit pœnitentiæ locum, quamquam cum lachrymis inquisisset eam.* Sic Rex Antiochus, Rex ille sceleratus qui tam vehementer, orabat Dominum à quo non erat misericordia consecuturus, Nonne ex ipso naturali & inordinato quo vivebat affectu sic orabat ut viveret, & quò vehementius orabat, licet affectum tegetet & dissimularet, eò tamen coram Deo magis inordinatus erat? Nim revera vitam non desiderabat nisi ut mo-

Gen. 27.

Heb. 12.

2 Macch.

1s. 38. more solito viveret. Sic denique vehementer illi orabant de quibus ipse Deus, Rogant me, inquit iudicia iustitia, appropinquare Deo volunt: quare jejuna vimus, & non asperxisti? Humilia vimus animas nostras, & nescisti? Sed quod eis respondetur, satis indicat quam inordinatum orando & jejunando affectum habere, unde quod erat eorum oratio vehementior, tanto magis inordinatus prodibat eorum affectus. O quam verè sanctus Jacobus! Petitis & non accipitis, eò quod male petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis.

Jacobi 4.

II. PUNCTUM.

SED cum sic orando, susus affectus est magis inordinatus, tùm eorde distas à Deo longius, licet illi ad fles ore propius.

Nam quod est valde considerandum, nunquam corde longiores à Deo sumus quam cum voluntate & affectu dissentimus; quando autem desiderium rei alicujus est vehementius quam oporteret, tunc est inordinatum, & voluntas ira desiderans sic à Deo dissentit, ut quantum est inordinatè desiderans, tantum à Deo dissentiat, distentque simul longius. Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Id est, tantò magis recedet Deus ab illo homine, qui se inordinatè provehit aut aliquid supra se altius cupit. Nunquid est cor tuum rectum, aiebat Jehu Rex Israël sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Ionadab: Est si est, inquit, da manum tuam: qui dedit ei manum suam? at ille levavit eum ad se in currum. Sic Deus ab unoquoque petit ut se sibi uniat, vivantque simul. Non est autem cor rectum si est inordinatum, cum rectitudo cordis pendeat à sua regula, quæ est æterna lex seu divina voluntas.

Ps 63.

4. Reg. 10

In Praefatione.
Ps. 124.
In Exortatione
est ejusdem.

In Ps. 32.

Sic apud sanctus Augustinus; Qui sunt recti corde? Qui voluntatem suam ad voluntatem Dei dirigunt, non voluntatem Dei ad voluntatem suam curvare conantur. Et paulò post, Hoc cogitant qui recto sunt corde, qui voluntatem Dei sequuntur non suam; faciunt illum precedentem, & se, equentes: non autem se precedentes & illum sequentem. Et in omnibus enim bonum inveniant, sive emendantem sive constantem, sive consulantem, sive exortentem, sive coronantem, sive purgantem, sive illuminantem.

Itemque alibi: Qui sunt recti? Qui dirigunt cor secundum voluntatem Dei, & si eos perturbat humana fragilitas, divina consolatur æquitas.

Quamvis autem corde mortali privatim aliquid velint quod sua interim causa vel negotio vel presententi necessitati conveniat, ubi intellexerint & cognoverint aliud Deum velle proponunt voluntatem melioris voluntati suæ, & voluntatem omnipotentis voluntati infirmi; & voluntatem Dei, voluntati hominù. Et post multa de exemplo Christi orantis in horto, Non quod ego volo, sed quod tu Pater. QVOMODO, inquit, distans es à Deo qui jam hoc vis quod Deus? Eris ergo rectus & te decet laudatio, quoniam rectos decet laudatio. Si autem curvus fueris, laudes Deum quando tibi bene est, blasphemias quando tibi male est, &c. Quasi diceret, sicut illi corde cum Deo coadjuncti sunt qui recti sunt, seu qui amant & faciunt ejus voluntatem; sic ab eo disjuncti sunt corde qui curvi sunt & ita inordinati ut Deum non laudent nisi cum iis bene fecerit. Si non fuerint saturati & murmurabant, O infida corda, o curvas in terram animas.

Ps. 58.

III. PUNCTUM.

QVOD sape igitur vehementius Deum oras, oras quidem illi ausas propius, sed corde distas longius, quia illa orationis vehementia procedit potius ab inordinato quodam cordis affectu quam à recta ratione vel pia voluntate: unde fit ut, quam inordinata est cordis affectio, tam longè cor distet à Deo. Sicut enim accessus cordis ad Deum consistit in ipsius cordis rectitudine & ordinatione secundum divinam voluntatem, sic ejus à Deo recessus fit, cum curvum & inordinatum redditur, quando scilicet sese per affectum naturalem nimis inflectit in res creatas. Va eis, quoniam recesserunt à me. Non clamaverunt ad me in corde suo, sed ululabant in cubilibus suis: super criticum & vinum ruminabant, recesserunt à me. Id est, satis quidem vehementer orabant cum clamarent & ulularent, sed cum pro suis bonis temporalibus tantum me orarent, ibique cor haberent defixum: quò se putabant orando propius ad me accedere, eò recedebant longius, sic orando tantum temporalia & caduca. Non me invocant non me desiderant qui sic orant, sed illa tantum bona quæ sibi optant.

Osea 7.

Ps. 52.

Quod præclare sanctus Augustinus ad illa psalmi verba, Deum non invocaverunt. NON NE, inquit, quotidie tales rogant Deum? Non rogant Deum. Attendite si possimus hoc dicere adjuvante ipso Deo Deus gratus se vult colli, gratus se vult

vult diligi, hoc est, castè amari: non propterea se amari, quia dat aliquid prater se, sed quia dat se. Qui ergo invocat Deum ut dives fiat, Deum non invocat, hoc enim invocat quod ad se vult venire: quid enim est invocare, nisi vocare in se? In se ergo vocare, hoc dicitur invocare. Nam cum dicitur, Deus da mihi divitias: non vis ut ipse Deus ad te veniat, sed vis ut divitiae veniant ad te. Quod vis ut ad te veniat, hoc invocaret, si autem Deum invocares, ipse ad te veniret, ipse esset divitiae tuae. Nunc autem vis habere arcam plenam & inane conscientiam, Deus non implet arcam, sed peccus. Quid tibi profunt exteriores divitiae, si interior premit egestas? Ergo isti qui propter secularia commoda, qui propter terrena bona, qui propter vitam praesentem & terrenam felicitatem invocant Deum, non invocant Deum.

Hæc ad verbum S. ille Doctor, ex quibus nò modo patet propositæ veritatis ratio, sed quàm sit damnosum quàm pudendum & alienum à vera religione sic orare Deum. Hoc est scilicet quod Ecclesiasticus primo ipso libri capite tan-
Eccles. 1. toperè præcavebat: Ne sis incredibilis timori Domini, & ne accesseris ad illum duplici corde.

Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non scandalizeris in labiis tuis. Attende in illis, ne forte cadas, & adducas animæ tuæ in honorationem, & reveles Deus abscon-
I. c. 4. tua. & in medio Synagoga elidat te; quoniam accessisti malignè ad Dominum, & certum plenum est dolo & fallacia. Nec importunum videri debet quod ex sancto Jacobo huciterum revocamus: Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo.

Hanc Ecclesiastes cordis purificationem sic oraturo commendabat: Custodi pedem tuum, ingrediens domum Dei; & appropinqua ut audias. Id est, cave affectum inordinatum, cave ne ex eo Deum ores; audi potius ipsum Deum te admonentem ut hinc prayum deponas affectum; cui admonitioni si parueris, longè plus Deo dabis quàm si multas illi inactas victimas; unde & pergit Sapiens, Multo enim melior est obedientia quàm stultorum victima, qui nesciunt quid faciunt: Nempe nesciunt nec cogitant quantum Deo displiceat sic orari cum affectu inordinato. Videte, vigilate, & orate.
Videri debet in 2. parte, Feria 4. Pentecostes,

Eccles. 4.

Marci 13.

FERIA QUINTA. AD HÆC CHRISTI DOMINI VERBA CONTRA PHARISÆOS.

Omnis plantatio quam non plantavit Pater meus cælestis, eradicabitur. Matth. 15.

VERITAS PRACTICA.

Humana consilia ed sèpè pejora, quò meliora.

RATIO EST, Quia consilia quarvis ed pejora sunt, quò magis obsunt intento fini. Sed quò meliora sunt, ed sèpè intenti fini magis obsunt.
Ergo ed sèpè pejora sunt quò meliora. Quamobrem in id accuratius invigilandum est.

I. PUNCTUM.

CUM nihil haberent Pharisæi quod verbis Christi opponerent, nec tamen Christo Domino crederent, hoc unum resta-

bat illis murmurare, infrendere, & tanquam se ab eo malè acceptos atque offensos palàm conqueri. Quod cum animadverterent Discipuli Domini, Accedentes, inquit Evangelista, dixerunt ei: scis quia Pharisæi audito verbo hoc, scandalizati sunt. At ille respondens ait: omnis plantatio quam non plantavit Pater meus cælestis, eradicabitur. Sinite illos, cæci sunt & duces cæcorum; cæcus autem si cæco ducatum præferat, ambo in foveam cadunt. Quasi diceret, ne turbemini aut ullo modo moveamini propter facta Pharisæorum, quia deficient, exarescent, aut etiam evellentur, sicut infœcunda plantatio; atque universum illud certi habetote, quod, quidquid non fuerit à Deo vel cum Deo institutum, illud non stabit.

Tr 3

Quæ

Quæ Christi Domini sententia valde moralis est & saluberrimum continet documentum, quo admonemur nihil inconsulto Deo statuendum: nihil quidquam suscipiendum sine Deo, nihil alioquin profuturum, quantumcunque videatur sapienter susceptum; imò quò sapientius illud videbitur, si tantum humanum est consilium nec divinum accesserit, quò inquam illud humanum consilium melius & utilius apparebit, eò sape deterius fiet.

Hoc est quod expressius hodierna veritate proponitur, per humana consilia intelligendo non modò quò quid homines consulunt, sed quod ipsi nobiscum statuimus, nostro tantum naturali & humano consilio instructi, sine peculiari recursum ad Deum & non habita potius ratione ad ejus ordinationem & voluntatem quam ad nostram. Hæc erit plantatio quam non plantavit Pater cœlestis, & quæ eradicabitur, nihil proficiet, imò & nocebit, & tantò forte gravius quantò illud humanum consilium videbatur utilius. Quod quia magis mirum est & periculosum nisi præcaveatur, idcirco diligentius expendendum.

Ratio autem quæ id demonstrat hæc est inter alias, quod tunc censeretur debet consilium inutile aut etiam perniciosum, quod adeo non proficit ad finem negotij cuius causa suscipitur, ut ei noceat & contraveniat. Nonne hoc est ipso naturæ notum lumine, necnon ipso naturali sensu compertum? Quorsum enim deliberamus & consilia nobiscum vel cum aliis simul inimus de negotiis, nisi ad ea facilius ad suam finem & exitum perducenda? Quænam autem meliora vel pejora consilia dicimus nisi quæ facilius eò ducunt, aut inde deducunt quò spectamus? Quænam prudentior, mediorem electioni nisi quæ directius ad propositum finem ducit? Nonne vel hoc ipso divina commendatur sapientia quod

Sap. 8.

Prov. 14.

Deut. 32.

attingat à fine usque ad finem fortiter, & disponat omnia suaviter, id est, convenientibus sibi proposito fini mediis. Atque hinc Sapiens: Sapientia callidi est intelligere viam suam: & imprudentia stultorum errans. GENS absque consilio est & sine prudentia, utinam sperent & intelligerent ac novissima providerent. Nempe inconsulti sunt qui sibi finem suum non proponunt.

II. PUNCTUM.

SED humana consilia quo utiliora videntur, eò sape magis obsunt fini seu negotio quod suscipimus quam illi profunt.

Primo quidem quando hoc unum esset quod

humana sunt tantum consilia quibus divina non accesserunt, neque ut accederent illam implorata nonne sufficeret provocandam illam desertionem Dei quam ipse per Prophetam minatur: *Va 14. 30. filij desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium & non ex me, & ordiremini telam & non per spiritum meum, ut adderetis peccatum super peccatum, qui ambulatis ut descendatis in Aegyptum, ET OS MEVM NON INTERROGASTIS: sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in umbra Aegypti. Et erit vobis fortitudo Pharaonis in confusione, & fiducia umbra Aegypti in ignominiam.* Quæ omnia tara verè nobis singulatim applicari possunt, quam certum est de nobis singulis singularem esse Dei providentiam, si eam vellemus attendere.

Deinde verò quò utiliora videntur illa consilia, major in eis fiducia ponitur, tantumque solent homines in humana industria & solertia ponere ut quò major est industria & solertia, eo plus in ea ponant. Nonne id est naturale & humanum? At scito id esse valde perniciosum quia inde magis etiam à Deo retrahimur, aut certe minus in eò fidimus. Quod ita quidem illi displicet ut propterea se negotio ipse opponat & rem disturbat, quod his apè Propheta concepit & expressit verbis: *Dominus miscuit in medio ejus 4. 19. spiritum vertiginis: & errare fecerunt Aegyptum in omni opere suo, sicut errat ebrius & vomens.* Lege caput integrum Prophetæ quod pene totum est de hoc argumento, & caput trigessimum primum ubi hæc præcipue perpensa sunt verba: *Aegyptus homo, & non Deus: & equi eorum caro & non spiritus: & Dominus inclinabit manum suam, & corruet auxiliator, & cadet cui praestatur auxilium, simulque omnes consumentur.* Cui *1er. 2.* cohærenter Jeremias, *quoniam obtulit Dominus confidentiam tuam, & nihil habebis prosperum in ea.*

Denique, quantumcunque sint illa consilia nobis ad negotium temporale ac humanum finem utilia, quoniam est illa utilitas si æterno nocet negotio & illi obstat supernaturali fini ad quem omnia dirigenda essent negotia *Quid enim proficit Luc. 9. homo si lucratur unum versum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat?* Sæpe autem hoc accidit ut quò utiliora sunt illa humana consilia ad finem temporalem, deteriora sint ad supernaturalem. Nam cum finis temporalis vix sit alius quam vel honoris vel commodorum aut voluptatis argumentum; quid hæc ad vitam æternam? Imò quantum ab incommutabili & vc-

Et vero bono hæc caduca deducant, quis non videt, quis non deplorat nisi cæcus & perditus? *Propterea dilata vit infernus animam suam, & aperuit os suum absque nullo termino: & descendit fortes ejus, & populus ejus, & sublimes glorioſique ejus ad eum.* Nonne & propterea Prudentia carnis mors est? Et Sapientia carnis inimica est Deo? Legi enim Dei non est subjecta, nec enim potest. Sic stultam fecit Deus Sapientiam hujus mundi.

III. PUNCTUM.

HUMANA ergo consilia eò sape pejora quò meliora: Quia cum merè humana sint, humanà tantum ducuntur sapientia quæ divinæ sic est opposita, ut, quod stultum est Dei, sapientius sit hominibus: & quod infirmum est Dei, fortius sit hominibus: Unde quid sequitur nisi quod videbatur melius coram hominibus, fiat coram Deo oppositum, sicut quod erat apud Deum sapientius, factum apud homines stultius? Dominus dissipat consilia gentium, reprobat autem cogitationes populorum, & reprobat consilia Principum: consilium autem Domini in æternum manet. Jam vero quid boni speres Deo non adjuvante? Aut quid mali non timeas contradicente Deo?

Nihil agas, inquit Deus, nisi in consulto, & omnia tibi foeliciter fissent. Tu vero contra; etiam te non consulto, foeliciter cedent. Itane auderes loqui? Et nonne apud Deum operâ magis audiuntur quam verba? Non credis Sapienti, vel potius ipsi Deo sic per Sapientem imperanti; Habe fiduciam in Domino, ex toto corde tuo, & ne innita: sapientia tua. In omnibus viis tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos. Et ne sis sapiens apud te ipsum. Quod & Apostolus repetit: Nolite prudentes esse apud vosmetipsos. Neque ad hanc propriam cavendam prudentiam, sufficit consulere homines, nisi etiam ipse consulatur & invocetur Deus. Unde aperitè Sapiens, postquam dixit inter consultores eum

esse præferendum qui sanctitate præstat, addit & post illum etiam consultum, tum præcipuè Deum esse consulendum. Cum viro, inquit, sancto assiduus esto, quemadmodum cognoveris observantem timorem Dei; cor boni consilii statuo tecum, non est enim tibi aliud pluris illo. Anima viri sancti evanescit al quando vera quam septem circumspectores sedentes in excelsis ad spectandum, Et in his omnibus deprecare Altissimum ut dirigat in veritate viam tuam.

Denique, ut magis appareat differentia plantationis plantarum à Domino & non plantarum, seu animæ confidentis in Deo vel in homine, audi ipsum loquentem Dominum: Hæc dicit Dominus: maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor ejus. Erit enim quasi myrica in deserto, & non videbit cum veneris bonum: sed habitabis in siccitate in deserto in terra saluginis, & inhabitabili. Benedictus vir qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus. Et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit cum venerit aestus. Et erit folium ejus viride, & in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum.

Videsne differentiam utriusque confidentiæ? Poteratne magis innotescere quam ex facta comparatione tantæ benedictionis & maledictionis oppositæ? Quis tam parùm sui amans qui cum possit à Deo benedici benedictione præcipua, malit maledici maledictione pessima? Sic proinde sapienter juniorem monebat senior Tobias: Omni tempore benedic Deum: & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant. Quem in usum apti occurrerunt multi Psalmorum versiculi: Domine deduc me in justitiam tuam: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam. **NOTA** fac mihi viam in qua ambulem, &c.

Vide in hac parte, Quæ tres primæ habentur de statibus, circa finem totius partis.

FERIA

FERIA SEXTA.

Quae procedunt de ore, de corde exeunt: & ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes mala, homicidia, adulteria. Haec sunt quae coinquinant hominem. Matth. 15.

VERITAS PRACTICA.

Etsi in aliis hominibus, concupiscentia saepe peccatum minuit: in te tamen saepius auget.

RATIO EST, Quia quando concupiscentia antecedens est, diminuit peccatum; quando vero est consequens, illud auget.

Sed in te saepius est consequens.

Ergo & saepius auget peccatum; Quod tamen non advertis & in quo multum illuderis.

I. PUNCTUM.

VT apertius appareret quam longè gravius arguendi essent Pharisaei: suis illotis cordibus, quam Discipuli Domini, non lotis manibus; Tunc convocatis ad se Dominus turbis dixit eis, audite & intelligite: non quod intrat in os coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. Tum paulò post particularius ad Discipulos, Quae procedunt, inquit, de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem; de corde enim exeunt cogitationes mala, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemia: haec sunt quae coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

Quae Christi Domini verba cum possint intelligi de omni peccato quod ex corde exit, quatenus à voluntate procedit, sunt tamen quaedam quae de corde magis exeunt, quae scilicet ex concupiscentia magis procedunt, & ea sunt etiam quae magis peccantem coinquinant quia peccatum augent, quod certe pauci advertunt, tuque inter illos si te probe noris, & gravius his peccatis peccas, & minus advertis. Audi igitur veritatem propositam quae tota tibi proponitur: Etsi in aliis peccatum saepe diminuit concupiscentia, in te illud tamen saepius auget. Agnosces ex hac ratione quae praesupponit quod docet D. Thomas, appetitum sensitivum seu concupiscentiam, posse se habere ad liberum arbi-

trium antecedenter & consequenter. Antecedenter quidem secundum quod passio appetitus sensitivi trahit vel inclinatur rationem vel voluntatem: consequenter autem secundum quod motus superiorum virium si sint vehementes, redundant in inferiores; non enim potest voluntas intendere moveri in aliquid quin excietur aliqua passio in appetitu sensitivo. Si sit igitur antecedens passio, diminuet peccatum, quia minus est à voluntate, & quantum minus peccatum est voluntarium, tanto minus est peccatum. Passio autem consequens non diminuit peccatum sed magis auget, vel potius est signum magnitudinis ejus, in quantum scilicet demonstrat intensiorem voluntatis ad actum peccati: & sic verum est quod quantum aliquis majori libidine vel concupiscentia peccat, tanto magis peccat.

Ipsa sunt sancti Thomae verba quibus nihil addendum pro intelligentia primae propositionis, nisi forte illud Sapientis: Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere. Quibus verbis potest illa antecedens & subsequens notari passio. Atque pro aliquali commovendo affectu, cogita paulò diutius quantum quotidie peccata peccantium crescunt, non modo numero, sed gravitate, cum eorum quotidie crescat concupiscentia. Cor suum levaverunt contra me quasi ventum pestilentem. Multus est in his verbis sensus; exquire.

II. PUNCTUM.

SED in teipso saepius est illa consequens concupiscentia,

Quidquid sit de aliis, teipsum inspicere; Vide vias tuas in convulle: scito quid feceris: cursor levis explicans vias suas. Onager assuetus in solitudine. In desiderio anima sua attraxit ventum amoris sui. Nonne jam pridem agnosces te vanitati, libidini, aut alteri, quod noris, vitio esse obnoxium? An illud quae par est sollicitudine curas evellendum? Si deest necessaria sollicitudo, signum est te amare illud vitium, & tibi

ter. 3. & tibi esse voluntarium, adeo ut quando in illud incidis, non ex passione antecedente sed consequente incidas. Scito iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum pravocatus es. Antecedebat passio in primis adolescentiæ annis cum nondum illam ita clarè adverteres: sed modo post tot annos in ea sentienda & cognoscenda positus, post tot meditationes, tot gratias, tot communiones ad eam extirpandam efficacissimas; si adhuc viger, voluntariè quodammodo derinetur, sicque consequens est; quod non tam à passione voluntas, quam à voluntate movetur passio; cum si pridem voluisses, si velles etiam nunc cum Deo, facile concupiscentiam reprimeres. Arguet te malitia tua.

ter. 2. Adde quod, ultra quæris occasiones, aut oblatas non refugis; tu te ipsum ad vanitatem excitas, extollendo res à te gestas, excitando tacite alios ad prædicationem tuam; & aliis multis modis quibus concupiscentiam foves. Quasi equus impetu vadens ad prælium. Hoc est attrahere ventum amoris sui.

ter. 8. Denique, quoties occurrunt contraria passio- ni seu concupiscentiæ; dic, quæ non das signa doloris & impatientiæ? Quid porro illa significat nisi te diligere illud & omnino velle quod doles non habere? Via tua est cogitationes tuas fecerunt hæc tibi: ista malitia tua, quia amara, quia tetigit cor tuum. Expende singula Prophetæ verba.

III. PUNCTUM.

ter. 6. ETSI in aliis igitur Concupiscentia saepe dimittit peccatum, in te tamen sapius auget, quia saepius consequens est, voluntaria est, voluntariè nutrita & excitata. Hæc sunt quæ de corde exeunt & quæ coinquinant hominem. Quod sic Prophetæ exprimit verbis aptissimis: Sicut frigidam fecit cisterna aquam suam, sic frigidam fecit malitiam suam. Id est, non calenti sed frigido ut dicunt sanguine, malum operatur: quasi diceretur, non repentino motu sed quasi præcognito & deplorato, licet aliter peccanti videatur. Atque in hoc duplex est illusio. Prima quæ ilem quod putes non esse voluntarium nisi quod expresso voluntatis actu perficis, quasi non velles quod te velle non cogitas. Error est alibi refutatus.

Deinde verò, etsi fatearis te peccare in illis ad quæ natura incitante propendes, non tamen idcirco graviter te peccare arbitreris, quia naturæ propensio videtur peccatum excusare. Sed non ita in te, ut dictum est, quia cum corruptam debuisses naturam excolere, necnon d. vinæ subijcere gratiæ; tu illam potius foves & nutris, unde fit ut non modò sit voluntaria & inexcusabilis illa naturæ propensio, seu quæ inde præcedit culpa; sed tantò evadit gravior & pœnâ dignior, quanto est magis naturalis, quia magis est nota, magis tua, magis expressa per tot actus in te concitatos, à te liberè acceptatos, & sponte quadam elicitos.

Non id quidem advertis, non id putas ita esse, quia ex illis es de quibus dicitur, *Transferunt in affectum cordis*, id est, quanti quanti sunt in intellectu, voluntate, memoria, verbis, factis, gestibus, & se totis, transferunt in affectum cordis, nihil aliud sapiunt aut cogitant; seu ex his omnibus animi corporisque facultatibus, affectum suum foveant & colunt. Quò tantum abest ut excusentur, quin propterea gravius accusentur, quia hinc apparet valde robustam esse concupiscentiam: nec aliter roborari potuisse quam libera voluntate consentiendi primis ejus innatis motibus. Quod satis apertè Sapiens, cum dixit, *Si præstes anima tua concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis*. Id est, talem te ipse efficiet qualem te inimicus, qualem te Dæmon optat, nempe in peccatis totum, nec advertentem. Nam si saltem adverteres; aut si totus in concupiscentia non viveres, res in extremo non esset: sed totum aut penè totum esse in culpabili concupiscentia, nec advertere, nec sentire, nec monenti credere, hoc est concupiscere concupiscentiam, quod est extremum malitiæ. Exardescet contra te, constanter & solentè. *Persequar inimicos meos & comprehendam illos: & non convertar donec deficiant. Confringam illos, nec poterunt stare: cadent sub pedibus meis*. Sic dicendum, sic agendum in Domino.

Videri potest in 1. parte, Feria 5. Hebdomadæ 6. post Epiphaniam, In 2. parte, Feria 5. post Cineres: Et in hac 3. parte, Feria 3. Hebdom. 8. Ubi hæc exhibetur veritas:

Ne putes te benè semper excusatum, cum dicis: non putabam.

D. 7 post
Pe. tec.

Psal. 72.

Eccl. 16.

Pf. 105.

Pf. 17.

SABBATO.

DE MULIERE CANANÆA.

O Mulier, magna est fides tua, fiat tibi, sicut vis.
Matth. 15.

VERITAS PRACTICA.

Sicut non satis fides Deo, qui nimis satagit: sic, qui de suo non satis agit.

RATIO EST, Quia fiducia in Deum debet esse ordinata.

Sed qui de suo non satis agit, non minus agit contra ordinem divinæ fiduciam seu contra fiduciam ordinatam, atque is qui nimis satagit.

Sicut ergo non satis fides Deo qui nimis satagit, sic qui de suo non satis agit. Quod tamen pauci cogitant.

I. PUNCTUM.

ADJUNGIT proximè supra dictis in eodem capite, sanctus Matthæus historiam de muliere Cananæa, quæ cum audisset Dominum JESUM accedere in partes Tyri & Sidonis, statim à finibus illis egressa clamavit dicens ei, miserere mei Domine, fili David, filia mea male à Damonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes Discipuli ejus rogabant eum dicens, dimitte eam quia clamat post nos. JESVS autem respondens ait, non sum missus nisi ad oves quæ perierunt domus Israel. At illa venit & adoravit dicens, Domine adjuva me. Qui respondens ait, non est bonum sumere panem filiorum & mittere canibus. At illa dixit, etiam Domine, nam & canelli edunt de micis quæ cadunt de mensa Dominorum suorum. Tunc respondens JESVS, ait illi, o mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia ejus ex illa hora.

In quibus sacri Evangelistæ verbis illud præcipuè observandum est, quod notat sanctus Augustinus, Clamabat femina & dissimulabatur à Christo, non ut misericordia negare-

tur, sed ut desiderium accenderetur, & humilitas commendaretur. Sicque nobis aperte detegitur duplex quædam illusio & error errori oppositus, in quem plerique incidunt, dum adversis premuntur, aut aliqua gravi necessitate laborant.

Sunt enim qui tum ita satagunt, ita se cruciant & inani labore divexant, quasi Deo non fideant. Sunt alii verò qui se ita dicunt Deo fidere, ut nihil sibi agendum putent. Quæ duo cum sint extrema utrimque vitiosa, nunc luculento Cananæa exemplo nobis evitanda proponuntur. Non enim illa se inaniter domi excruciat, non vanos editus ejulatus, non se male vexat cum male vexata filia. Sed neque tamen otiosa remanet; adit Christum, adit Apostolos, repulsa non repellitur, rejecta non abjicitur; urget & inclamat opem ac misericordiam, nec quiescit donec impetret quod operatur.

Hoc est verè Deo confidere, sic inter extrema laboris & solitudinis, incedere ut neque excedat sollicitudo neque deficiat: & quia clarius est quod qui nimis satagunt, minus videntur Deo confidere quam qui nihil de suo agunt; ideo ab uno ad aliud discemus veritate proposita, quod planè sicut non satis confidit Deo qui nimis satagit, sic qui de suo non satis agit.

Ratio est ita plana, ut quoad illam primam partem qua dicitur veram in Deum fiduciam debere esse ordinatam, nulla sit alia probatione opus. Nihil enim non ordinatum potest illi placere qui non est Deus dissensionis, seu ut græca vox habet, inordinationis Deus seu pacis & ordinis. Et licet virtutes theologice non consistant ex se in medio sicut morales, sed tantò melius illarum bonum sit, quantò magis acceditur ad summum, ut scribit sanctus Thomas: ex parte tamen nostra, ut ait idem sanctus Doctor, in medio quodam consistunt: quis

quia debemus ferri in Deum credendo a sperando, & amando, secundum mensuram nostrae conditionis, quae fit ut virtutes illae, quibus credimus speramus & amamus, habeant extrema quaedam & medium quo possint ordinari.

Et particulatim de spe seu fiducia sic ibidem: Spes: inquit, est media inter praesumptionem & desperationem ex parte nostra. Quod & alibi expressius, ut mox videbitur.

Cam. 2. Spon. 49. in Canis. 6.
O quam praecclare sanctus Bernardus ad illa sponte verba: Ordinavit in me charitatem: DISCRETIO in omni virtuti ordinem ponit, ut ordo modum tribuat & decorem.

II. PUNCTUM.

SED qui de suo non satis agit, non minus agit contra ordinem divinae fiducia, seu contra fiduciam ordinatam, atque is qui nimis fatagit.

Cur enim qui nimis fatagit non servat ordinem, nisi quia excedit plus agendo quam debeat, plus agendo quam velit Deus, quam ratio postulet, quam requirat negotium, quam ipse agens possit perficere? Quid de crastino solliciti estis, id est, inani & inquiete re. ut solitudine quae ad solum Deum spectant. Quis ve-

Matth. 6. Strum cogitans potest adjicere ad staturam suam, cubitum unum?

Sic planè qui de suo non satis agit, sic per defectum pervertit ordinem; non enim agit quod est ordinatum ut agat, & sine quo Deus nihil praestabit: quae est manifesta praesumptio, spei divinae opposita, inquit S. Thomas, cum quis inhæret divinae potentiae per immoderantiam, respiciendo scilicet quod absolute Deus possit, & non quod velit facere per certam quaedam media: in quo ex una parte est excessus, inordinate sperando; ex alia vero est defectus non agendo quae sunt ordinata, ut illud fiat quod speratur; Sicut si sine poenitentia speret vellet peccata remitti, aut sine meritis salvus esse. Quid de illo censes, qui se sperare diceret? Placeat praesumeret, nec nisi male & inordinate speraret: quia non servaret ordinata. Cur non igitur ille in alia quavis materia sic dicitur praesumere, sicque ordinem non servare, qui de suo non agit quod agendum est: qui non ferit, quod metat: qui non studet, quod discat: qui non orat, quod obtineat: qui non se colligit ut orare possit?

2. 2. q. 21. a. 1. & sequentibus.

Nunquid de tribula fietus, aut de spinis urit? Nunquid quia sollicitudo creatur nimia, nulli est prorsus habenda? Quorsum illae Domini voces, serva male & piger: SERVUM in utilem projicite in tenebras exteriores. Quorsum illae apostolicae cohortationes, sollicitudine non pigri, SOLICITE cura vestrum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem. VOS autem curam omnem subinferentes ministrare in fide vestra virtutem: in virtute autem scientiam: in scientia autem abstinentiam: in abstinentia autem patientiam: in patientia autem pietatem: in pietate autem amorem fraternitatis: in amore autem fraternitatis charitatem. Hac enim si vobiscum adsint & superent, non vacui nec sine fructu vos constituent in Domini nostri IESU Christi cognitione: cui enim non praestantur haec, caecus est & manu tentans, oblivionem accipiens purgationis veterum delictorum.

Matth. 7.

Matth. 25.

Rom. 12.

2. Tim. 2.

2. Pet. 1.

An haec tibi videntur inaniter dicta? Vel si serio dicta putas, nonne aperte vides quam multa sint inter se ordinata quae de tuo conferas: aut si non conferas, non serves statutum ordinem? Vade ad fornicam, o piger: & considera vias ejus.

Prov. 6.

III. PUNCTUM.

SICUT ergo non satis fidit Deo qui nimis fatagit, sic qui de suo non satis agit. Uterque scilicet deserto verae fiduciae medio, se in extrema projicit quae inordinate fiduciam faciunt quae magis offenditur Deus quam colatur. Nolite considerare in verbis mendacii dicentes, templum Domini, templum Domini, templum Domini est. Quod si bene direxeritis vias vestras & studia vestra, habitabo vobiscum, Ecce vos confiditis in sermonibus mendacii qui non proderunt vobis. INDICABO tibi o homo quid sit bonum, & quid Dominus requirat a te: utique facere iudicium, & diligere misericordiam, ET SOLICITUM AMBULARE CUM DEO TUO. Tum vox Domini ad civitatem clamat: Et facti eris timentibus nomen tuum.

1er. 7.

Mich. 6.

Certe si quis recte unquam & ordinate speravit in Domino, fuit ille Pfalteris Regius, quem idcirco multoties a Deo liberatum ipse Deus affirmat quod in ipso sperasset: quo modo vero spem & fiduciam suam exercebat? Ego, inquit,

Ps. 51.

sicut oliva fructifera in domo Dei, speravi in misericordia Dei in aeternum. Id est, sicut arbor & illa praecipue arbor quae est valde frugifera ex se suaque radice simul cum sole producit fructum suum, ita ego cum Deo quod in me erat, quod meum erat quod à me Deum velle narrem, in id totus elaborabam, id unum comendebam, Quod cum ubique praestiterit, tum id maxime apparuit in rebus cum Saule gestis. Licet enim certo sciret se futurum Regem, seque jam inunctum à Propheta Samuele non oblivisceretur; ita tamen declinabat omnes illos mortis casus in quos se redactum saepissime vidit, quasi nihil promissum sibi fuisset: sic nempe volebat Deus ipsum sperare & confidere, ut non in suo quidem arcu speraret, sed in divina misericordia se protegente: neque tamen ita speraret in illa protectione ut nihil ageret, sed agendo confideret & confidendo ageret. In

Deo meo transgrediar murum. Sic & nos exhortatur ut agamus & speremus, Viriliter agite. & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. Ps. 17. Ps. 30.

Sic sancta Judith, postquam concives suos de vana quadam & inuili solitudine qua se angabant arguit, docet illos quid agere debeant, & ad illud agendum exhortatur: *Humiliemus illi animas nostras, & in spiritu constituti humiliato seruientes illi, dicamus stantes Domino, ut secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum misericordiam suam.* Hæc æmulare virtutis exempla; nec pigeat à feminis discere quod est agendum; sed pudeat potius non id agere quod illæ docent & faciunt.

Cum autem multa passim de spe ac fiducia proponantur, videri possunt in singulis partibus.

FINIS CONSIDERATIONVM ET VERITATVM
TERTIÆ PARTIS DE VITA DOMINI JESU.

VERI-